

ISSN

0463-6309

sisiaom

LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALA

1982

3

gegužė
birželis

TURINYS

O. Šidlauskaitė	Motinos vaidmuo	4
J. Aistis	Motinos legenda (eil.)	8
A. Niliūnas	Motina (eil.)	8
S. Santvaras	Motinos žodžiai (eil.)	8
G. Tulauskaitė	Mamytei (eil.)	9
J. Švabaitė	Mamutė (eil.)	9
O. Jonkaitytė	Sauja gyvenimo	10
L. Sutema	Šventos šeimos namai	11
R. Vidžiūnienė	Dainuosiu, kol būsiu gyva	12
J. Pumputienė	Bevardis berniukas	14
Simpoziumas	Kartų santykiai	16
• Knygos	Pr. Naujokaitis — L. Sutemos "Vendeta"	20
• Moterys pasaulyje		23
• Organizacinė veikla		25
• Sveikata	J. Prunskis — Mūsų gėralai	26
	J. Valiūnas — Užpildykime laiką	27
• Madų ir grožio pasaulis	Veda I. Kairienė	28
• Šeimininkų kampelis	Veda L. Murauskienė	29

ILIUSTRACIJOS

A. Peladavičiūtė	Tremtinė	3
Mykolasangelas	Pieta	4
J. Klemkienė	Žvejo motina	6
V. Klemka	Žvejo šeima	7
V. Galdikas	Moteris	8
D. Tarabildienė	Motina	10
S. Valiuvienė	Ilustracija	17
S. Valiuvienė	Ilustracija	18
J. Klemkienė	Motina	19

"MOTERIS" LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS

1982 m. Nr. 3 (147)

NORA KULPAVIČIENĖ — redaktorė

S. GIRDAUSKIENĖ — lituanistė, **Z. DIDŽBALIENĖ** — korektorė

I. KAIRIENĖ — skyriaus vedėja, **L. MURAUŠKIENĖ** — skyriaus vedėja

B. PABEDINSKIENĖ — administratorė, **R. STABAČINSKIENĖ** — ekspeditorė

LEIDŽIA KANADOS LIETUVIŲ KATALIKŲ MOTERŲ DRAUGJA

Redakcijos ir administracijos adresas: 1011 College St., Toronto, Ont. M6H 1A8, Canada

Spaudė Litho-Art Limited, 971 College St., Toronto, Ont. M6H 1A6

Prenumerata metams \$10.00, garbės prenumerata \$15.00, vieno numerio kaina — \$1.75

Viršelis — lietuviškas audinys.

Jei nėra kitaip susitarta, gautąją medžiagą, kaip straipsnius, nuotraukas ir kt. redakcija negrąžina ir taiso bei tvarko savo nuožiūra.

"MOTERIS" Lithuanian Women's Magazine. 1982 m. Nr. 3 (147)

Printed by Litho-Art Limited in Toronto, Ont.

ADA PELDAVIČIŪTĖ
TREMTINĖ

MOTERS IR MOTINOS VAIDMUO ASMENYBĖS FORMAVIME

ONA ŠIDLAUSKAITĖ, DR. PSICH.

Gyvename šimtmetyje, kuriame tikslieji mokslai yra pasiekę niekad negirdėtą aukštumą. Technika ir preciziniai instrumentai ne tik patobulino būdus matyti tolius virš natūralaus akiračio, bet pagelbėjo apčiuopti ir pačias fizinės medžiagos sąrangas.

Kaip visais amžiais — nuo Aristotelio, Platono dienų — taip ir šiais laikais žmogaus mąstysena, jo filosofija apie būtį, apie gyvenimo prasmę, remiasi jo, mąstančio žmogaus, žinojimu. Kaip visais laikais, taip ir šiandien ne masės, bet tik dvasinis elitas suranda

buities prasmę apie žmogiškojo asmens padėtį ir pašaukimą šiame nuostabiame Visatos kūryje.

Asmenybė yra psichofizinė realybė. Asmenybėje biofiziniai elementai yra tarsi šaknis ar pamatas, ant kurio bręsta ir vystosi socialinės ir dvasinės asmens kokybės. Brendimo laikotarpis-transformacija reikalauja intervencijos. Šiam procesui reikia temperatūros ar kokių kitų duomenų, kad sudarius sąlygas vienam ar daugiau elementų pakeisti jų kokybinę esmę. Apie šias “temperatūras”, apie sąlygas asmenybės brendimo ir yra verta pamedituoti.

Yra teigiama, kad XX-sis šimtmetis tarp visų kitų atradimų taip pat atrado moterį ir vaiką. Be abejonės, abu šie daviniai žmogiškosios istorijos eigoje buvo žinomi. Tačiau jų vertė ir rolė buvo traktuojama kaip neesminė žmonijos kultūriniame gyvenime ir civilizacijos kūrime. Vyras buvo visų tų vertybių kūrėjas ...

Moters ir vaiko esminis ir kūrybinis pradai reikalauja decentralizacijos žmogaus, kaip tokio, visumoje. Žmogus kaip kūrejas yra tik pasaulio-Visatos-dalis, evoliucijos eigos pasekmė. Ekologija-harmonija egzistuojančių gamtos veiksnių yra šios tiesos įrodymas. Neleistina panaudoti vieną iš gamtos davinių, nepalietus visos aplinkos. Žmogaus — vyro asmenyje — kūrybinė galia jo asmenybėje yra moters-motinos įnašo ir vaiko vystymosi pasekmė.

“PAŽINK SAVE” — palikimas graikų kultūrinio, romėnų socialinio ir politinio genijaus sėklos tapo šių laikų mokslinių tyrinėjimų objektu.

“BŪTINYBĖ YRA MOTINA IŠRADIMŲ IR PAŽANGOS”. Ligos ir negalavimai privertė žmogų susidomėti jų priežastimi. Higiena ir užkrečiamųjų ligų gydymas yra civilizuoto žmogaus garbės vainikas. Žmogaus psichiniai negalavimai taip pat yra žinomi nuo seniausių laikų. Bet tai yra vien žmonijos skaudi privilegija. Gyvūnija savo natūralioje aplinkoje nekenčia nuo psichinių negalavimų. Tik žmogus, tas galingas pasaulio valdovas ... yra auka dvasinių ligų, psichozės, nervozės ir t.t.

Viduramžiais buvo tikėta, kad piktoji dvasia apvaldo žmogų ... Keista, kad piktosios dvasios apsėstųjų tarpe statistiškai imant būta daugiau moterų, negu vyrų ... Šiais laikais ne tik Dievas bandoma numarinti, bet ir piktosios dvasios yra išdalinamos į smulkias paveikas. Nežiūrint į tai, senoji išmintis yra surašiusi į išminties poeziją — Psalmes: “Piktasis sukasi apie mus lyg urzgiantis piktas liūtas.” Ir iš tikrųjų žmogaus autogenezė — jo asmenybės vystymasis aiškiai įrodo, kad piktosios dvasios nerimsta ir, prisidengusios net “aukštais” idealais, pakerta net pačias šaknis puikaus augalo ...

Psichoanalizė, pritaikomosios psichologijos šaka, gimė šiame šimtmečiuje. Vadinamoji laiko-dvasia (Zeitgeist) buvo jau pribrendusi jo pradžioje. Devynioliktasis šimtmetis atmetė viduramžiškus prietarus ir pasuko moksliniu keliu ieškoti žmogaus psichinių negalavimų priežasčių jo natūraliose gyvenamose aplinkybėse. Psichoanalizė pradžioje, gal kiek dogmatiškai, ir paskelbė, kad “vaikas yra suaugusio žmogaus tėvas”, o ne atvirkščiai. Suprantama, kad koks vaikas, koks jo brendimo augimas, toks yra ir suaugęs žmogus.

Patikrinti šio teigimo tikslumą pakanka kiekvienam iš mūsų paegzaminuoti pačiam save. Kad ir trumpa “Sąžinės apžvalga” aiškiai įrodys, kad kūdikystės aplinka ir vaikystės giliai įstrigę įspūdžiai yra metmenys mūsų pasaulėžiūros (Weltanschauung). Suprantama, kad mūsų afektyvinis nusiteikimas, apsisprendimas

fizinių reikalavimų, vertinimas asmeninių santykių ir domėjimasis (veikla) socialinėmis ir dvasinėmis problemomis yra išraiška iš kiekvieno mūsų praeities. Tie, kurių kūdikystės atminimai yra pernelyg neigiami, jaučia sunkią gyvenimo našą. Tie, kurių atmintis nepajėgia iššaukti jokių prisiminimų, vargiai gali susitelkti betkokiam, o ypačingai kūrybiniam darbui. Gal labai nedidelė dalis yra tų, kurie, nežiūrint sunkių gyvenimo sąlygų, jaučia dėkingumą, išgyvena jaukų meilės jausmą, lyg šilumą saviesiems, kada prisimena namus, namiškius ir gyvenamąją aplinką. Kiekvieno iš mūsų sąmonė, lyg siūlas jungia dabarties nuotaikas ir išgyvenimus su praeitimi. Ant praeities patirties yra statomas ateities pamatas, ir praeities patirtis yra dabarties minties ir veiklos motyvacija, įkvėpimas.

Mokslinė pažanga nėra vienalytė, ji nėra pirmyn tiesia linija. Mokslo darbuotojai yra pirmiausia žmonės. Kiekvienas iš jų yra suformuotas savosios aplinkos. Kaip ir visi kiti mokslininkai, psichologai, psichologistai bei auklėtojai savuosiuose tyrinėjimuose ir jų išvadose neišvengia kraštutinių, o kartais ir labai trumparegiškų teigimų. Taigi, asmenybės sąvokos aptarime ir jo vystymosi veiksnių analizėje yra įsiterpusių gana daug klaidingų ir tendencingų teigimų. Šitokių kraštutinių ypatybių gausu paskutiniame pokariniame laikotarpyje. Europietiškas žmogaus akivaizdis, be abejo, neišvengė evoliutyvinių idėjų ir įžvelgė žmogaus asmenybėje vidinius konfliktus. Žmogaus elgsena tuo būdu buvo interpretuota kaip padarinys psichinės dis-harmonijos socialiniai neapbruoti veikloje. Amerikoniškasis ir anglo saksioniškasis akivaizdis buvo paremtas entuziazmu. Ekonominis gerbūvis ir monistinė, empirinių mokslų, pragmatiška filosofija koncentravo žmogaus gerbūvį ir jo asmenybės formavimą pagal išorinę aplinką. Kaip žinome iš nesenos patirties, 1960-jo dešimtmčio, jaunosios kartos revoliucijos — pragmatinis pozityvizmas, atsižvelgiant į asmenybės brendimo etapą, išgyveno labai skaudų, bet dėkingą polūžį. Dabartiniu metu įtampa tarp dviejų vadovaujančių srovių sumažėjo. Tyrinėtojų pastangose galima įžvelgti sinchronizaciją tarp dinamiškosios psichologijos ir behavioristinės srovės.

Žmogus yra ne tik tai tobuliausia pasekmė evoliutyvinės raidos, kas buvo žinoma jau nuo žilos senovės, bet jis yra ir gyva sintezė Visatos. Žmogus apima — inkorporuoja savyje visa, kas egzistuoja Visatoje, pradedant nuo medžiaginio elemento iki subtiliausio pasireiškimų gyvybe plandenančia ląstele. Jau keli šimtmečiai praėjo nuo DesCartes “Cogito Ergo Sum”. Dabar žmogaus asmenybės studentas yra priverstas susimąstyti ir klausti: jei viskas žmoguje yra lyg

pakartojimas viso to, kas vyksta medžiaginiame ir gyvybiniame pasaulyje, kas yra atsakingas už tai? iš kur išsivystė toji žmogiško mąstymo (cogito — mąstau) galia?

Psichoanalizė davė impulsą įvertinti kūdikį ir vaiką kaip suaugusio žmogaus tėvą. Embriologija ir biogenetika išryškino Visatos planą, Kūrėjo nustatytą tvarką, kuri, lyg Dieviškosios Rankos reguliuojamas laikrodis, nustato visokio gyvio, o taip pat ir žmogaus vaiko vystymosi eigą.

Ekologijos mokslo principas yra neišvengiama būtinybė gyvybės vystymosi eigoje. Gyvybės užsimezgimas ir jos pradžia neįmanoma be tam būtinų sąlygų. Vaiko sąvoka iššaukia kaip būtinybę tėvų egzistenciją. Vaiko vystymasis — būtinybę motinos. Daug šimtmečių prabėgo iki žmogus suvokė, kad meilės (seksualinis) aktas yra tarpininkavimas kūrybiniame akte. Tai yra tik gyvybės tęstinumas, gamtos priemonė — motivacija atlikti užduotį, kuris po trumpos ekstatinės akimirkos tampa ilgų metų darbuote.

Filosofai ir poetai jau daug šimtmečių, nuo senų laikų, kurie rašytos kalbos dėka tapo mūsų dabarties turtu, aprašė ir apdainavo motiną, nes ji yra pirmoji, kuri perima globą naujos gyvybės. Moteris neturi galios, o gal kartais ir noro, transformuoti savo kūną ir savo būseną į motinos rolę. Gamta tam yra nustačiusi būdą. Naujoji gyvybė pagal gamtos nustatytą tvarką turi turėti tinkamas sąlygas, kurios veikia transformuojant moters tapusios motina biofizines funkcijas. Motina pagal savo dvasinį nusiteikimą priima džiaugsmingai naują padėtį, dalinasi savo gyvybės struktūra (krauju, kvėpavimu ir t.t.) su įsčiaus vaisiumi, arba kovoja su juo ... Mokslo daviniai aišiai nurodo, kad vaiko, paauglio, o vėliau ir suaugusio elgsena ir charakteris yra nužymėtas priešgimtinių rungtynių su aplinka, su motinos ligomis, ydomis, o ypatingai su jos psichiniais prisilėgimais ir nedarniais emociniais išgyvenimais.

Jei lengva yra suprasti, kad moters kūnas, jos gyvybinės funkcijos pasikeičia nėštumo metu, labai sunku suvokti, kad jos balsas, kuris yra psichinio ir emocinio nusiteikimo barometras, yra veiksnys, formuojantis vaiko klausos ir pusiausvyros aparatą. Centrinė nervų sistema, kaip ir visi kiti organai, yra labai sudėtinga. Kiekvienas juslinis organas ir kiekvienas nervinis mazgas vystosi dėka specialaus papildinimo. Ne vien tik fizinė savijauta, bet motinos veiksmai, judesiai, kalba ir net daina formuoja kūdikį, jo įžengimą į naująjį pasaulį.

Kūdikis, kuris jautėsi motinos glamonėjamas įsčiuje, šiandieninė naujagimio studija tvirtina, atpažįsta jos

J. KLEMKIENĖ

ŽVEJO MOTINA

balsą jau pirmom valandom po gimimo vargingos procedūros. Jos balso intonacija ir harmonija, jos kūno šiluma, jos džiaugsmas, nors ir nelengvoje motinos rolėje, yra pirmoji pratybų mokykla. Naujagimis ir kūdikis turi išmokti naudotis instrumentais, kuriais gamta jį yra aprūpinusi. Oda, judesys, akių koordinacija, atida į garsą yra pirmieji pratimai, vėliau kūno judesiai, pusiausvyra, atsistojimas, vaikščiojimas ir t.t.

Retai kas iš motinų, labai nedaug kas net iš auklėtojų atkreipia dėmesį į tuos kūdikio veiksmus. Atrodo, kad visa tai vyksta automatiškai, kad vaiko reikalavimai yra tiktai maistas ir miegas. Deja, dvasiniai pažeistų asmenybių kazuistika yra įsakmiai parodžiusi, kad žmogaus vaikas, šiuo atveju net ir gyvuliukas-naujagimis yra gyvas ne vien duona. Šiluma, meilė, fizinis, o dar labiau dvasinis artumas yra garantija į vaiką ir bręstantįjį, kuris nori būti kaip tėtis ir mama, kuris tiki į žmogaus vertę.

Daug kas iš suaugusių, o ypatingai tie, kuriems atrodo, kad jų praeitis buvusi sunki našta, bando apsaugoti savo vaiką nuo bet kokių gyvenimo nepato-

gumų. Jie aptarnauja jį, jie aprūpina jį gausybėmis žaislų ir pramogų, jie talkina jam visame kame. Nuošimčiai vaikų, kurie visai niekuo nesidomi ir kurių mokyklinė karjera susikomplicuoja, kaip tik ir yra vaikų nuoširdžiai nusiteikusių ir sunkiai dirbančių tėvų ... Kaip gyvybės perteikimas, aplinkos paruošimas motinos organizme, taip ir tolesnis asmenybės brandimas nėra motinos ir tėvo galioje ... Vaikas yra apdovanotas vidine galia, kuri verčia jį kvėpuoti, šauktis maisto, judėti, organizuoti savo patirtį į kalbos ir minties apipavidalinimą. Ne materialiniai pertekliai, kurių šiais laikais turime per daug, bet atida į vaiką, kaip vertingą būtybę, kaip tėvams patiktą savarankišką ir kūrybiniai pajėgų individą, sukurtą pagal Visatos planą, turėtų būti kelrodis į asmenybės formavimą. Žinomi žmonės, kaip garsūs mokslininkai, menininkai, rašytojai, visuomenininkai ir t.t. retai turėjo tinkamą gyvenimo aplinką ir patogumus. Daugumas iš jų mokėsi ir dirbo prie balanos ar žvakelės šviesos. Ne aukso rėmai, bet kūrėjo atidumas, stebėjimas ir meilė gamtos detalei padaro kūrinį vertingą. Asmenybės formavime pagrindinis tikslas ir siekimas yra atidumas vaikui, o ne jo panaudojimas tėvų nepasiektų idealų įgyvendinimui ar jų sunkių praeities pergyvenimų prisiminimų užmaskavimui.

Vaiko normalus brandimas reikalauja aplinkos. Aplinka turi atitikti vaiko organizmo ir jo organų reikalavimus. Asmenybės ugdyme pagrindinis reikalavimas yra valios ugdymas, socialinė tolerancija ir savo paskirties svarbos atitinkamas suvokimas ir realizavimas. Tėvai, kurie apgailestauja savo sunkią praeitį, kurie retai kada maldoje padėkoja už "kasdieninę duoną", savo pavyzdžiu jie sunkiai tegali sukurti aplinką vaikui ir jaunuoliui, kad jie pasuktų tinkamą gyvenimo keliu. Žmogus (vyras ar moteris), kuris nuolatiniame išreiškia kritiką savo kaimynui, darbaviui ar bendradarbiui, vargu gali tikėtis iš savo vaikų tolerancijos, takto ir pagarbos pats sau. Jei tėvai (ar suaugę) amžinai primena savo pasiektus laimėjimus, kaip pavyzdžius vaikams (ar jaunuoliams), jie neduoda progos jauniems žmonėms išvystyti savigarbą ir pasitikėjimą savimi. Ne tai ką darome (veikiame), bet kas esame (asmenybė) atsispindi aplinkoje ir tai veikia į besiformuojantį kūdikį-jaunuolį-žmogų.

Ekologija, genetika, embriologija sutvirtino pagrindus psichologijai. Žmogus, kaip ir visas pasaulis, yra išlaikomas tos nesuvokiamos TIKROVĖS. Žmogaus atsiradimas žemėje, jo evoliucija ir pažanga yra ne jo paties kūryba. Kiekvienas žmogaus vaikas yra kuriamosios galios numatytas. Kaip kūrybiniame akte

žmogus naudoja gamtos davinius ir neišranda, bet tiksliai išskaito gamtos nustatytus dėsnius, taip ir kūrybiniame prokreacijos darbe žmogus-motina-tėvas yra tiksliai instrumentas Kūrėjo rankose. šv. Pranciškus nuolatos priminė — "amore non é amato". Jis jautė tą begalinę MEILĘ gamtoje, žmoguje, visur ... todėl jis teisingai prasikaltusį. O ką bekalbėti apie pavyzdį Kristaus asmenyje ... Šiandieninis mokslas įsakmiai pakartoja, kad gamta yra paslapčių knyga. Vietoje, kad naudotume ją savo trumparegiams tikslams, pamąstytume, susikauptume maldoje, atrastume savo rolę, kokia ji bebūtų, kaip Dieviškosios Kūrybos apraiška.

Moderniškojo mokslo atšvaistėje ekologinei tikrovei priklauso ir mūsų elgsena, mūsų nusiteikimai, mūsų pažiūra į žmogų, jo vertę, jo pašaukimą ir t.t. Kūdikis — jaunuolis bręsdamas kvėpuoja ta psichologine atmosfera, kurią suaugusieji kuria. Vaiko psichofizinė formacija ir jo pagrindiniai charakterio bruožai yra formuojami nuo iščiaus dienų ir per pirmuosius šešerius gyvenimo metus. Kieno pastatas yra ant tvirtų pagrindų, to nei vėjai, nei audros nepajudins. Moterims-motinoms, kurios tiki į Kūrėją ir kurios tęsia žmogaus asmenybės formavimo darbą, pasaulis taria AČIU!

V. KLEMKĀ

ŽVEJO ŠEIMA

JONAS AISTIS

MOTINOS LEGENDA

TAIP džiaugsminga, šviesu, ramu —
Visa įlanka žydi kaip linas
Ir patetiškos valandos pinas
Iš manosios vaikystės namų ...

Kai motina klausė mane: —
Ar meni tu Kampiškių dvarą,
Kai pavasarį Nemuną varė —
Atsidusus visa krūtine ...

Taip, mane tu nešeisi ant rankų
Ir brolių per lauką vedei,
O Nemunas puošs ledais,

Žvilgėjo užtvindytos lankos ... —
Atminimai krūtinėje grindės —
Man ir šiandien tie vandenys spindi ...

ALFONSAS NYKA—NILIŪNAS

MOTINA

Gėsdama paslaptingoj šviesoj Eldorado
Begalinių laukų apkabintam name,
Tu, klausai, kaip vaikai, Tavo šviesą praradę,
Lyg apakę klajoja naktim neramia.

Ir tada suliepsnoji nors vienai sekunde,
Paskutinėm ugnim jiems kelius šviesdama,
Ir užgęsti tenai, lyg šešėlis, be skundo,
Kaip žvaigždė, bagalinėn naktin krisdama.

STASYS SANTVARAS

MOTINOS ŽODŽIAI

Žiūrėdamas į nutekančių upių srovę,
Į medžių dryskantį drabužį — krintančius lapus,
Jaučiu — lyg viltį būtų man tremties vargai išrovę
Ir visa, ką čia regim, vėtros greit į nežinią nupūs ...

Tada atitrenkiu duris į šaltą ir lietingą naktį
Ir ne savu balsu šaukiu: Pavasari, ar dar sugrįši tu? ...
Toli, toli giria sugaudžia, o širdis nelygiai ima plakti —
Baltsparnė paukštė praskrenda audringo pamario krantu ...

O, Motina, pažįs.u, tai tava vėlė čia skrenda! —
Kodėl, kodėl ir vėl mes žemėn parblokšti? ...
Kas kelio ieško, mano vaike, per bedugnę tiltą randa,
Ir sukuria sau ugnį šio gyvenimo tremty ...

Ir vėl tamsu, ir vėl šaukiu pavasarį, jaunatvės draugą,
Ir tarpdury visu aš kūnu parkrintu —
Nejaugi žemėjvien tiksvėrės ir kūkaliai auga,
Nejaugi tik palaužta ir suminta smilga tu? —

Žiūrėk, tenai miškai gyvybę saugo amžių,
Tenai klevai, ten uosiai, gžuolai!
Į kovą surikiavo juos ranka Praamžio,
Ir negi pats ne iš gelmių tos žemės pakilai? ...

Žengiu pirmyn. Miškų vargonai ryto maldą groja.
O ten, kur didvyriai aukėjo kraujo auką,
Kur vakar dar kaimyno bandos trempė vasaroją —
Regiu pavasarį pareinant per kviečių derlingą lauką ...

DAINA APIE MAMULĘ

Mamule tu mūsų,
nešdama vandenį duonai,
bėgi paskui savo rankas
mane paglostyti ...

Mamule tu mūsų,
kad žinotum teisybę,
— buvom tave užmiršę,
buvom tave nuskriaudę ...

Mamule tu mūsų,
Po Gižų kryžiumi
kryžkelė tarp žolynų —
tai tavo kelias ...

Mamule tu mūsų,
semdama saujom vandenį,
žegnojai ne savo duoną,
barstei ne savo druską ...

Šnekėjai su balandžiais,
ir su kiemo svirtimi,
mamule tu mūsų,
tokia tavo širdis ...

Ir brėkstant ir sutemus
kiemo žolėjų varputys —
kiek varputy adatėlių,
tiek tavo rūpestėlių ...

GRAŽINA TULAUSKAITĖ

MAMYTEI

Kad tau pasakytų nors vėjas,
Kad mūsų sulaukti gali,
Kad greit vėl audra bus praėjus
Saulėtojų gintaro šaly.

Kad tau pasakytų bent paukščiai,
Kad mes kalnuose ir gyvi, —
Pūgoj visą naktį aš šaukčiau,
Kol aidą išgirstum širdy.

Kad man pasakytų bent saulė,
Kol vėl už kalnų nusileis,
Kad jūsų nematė keliaujant
Į rytus tremtinių keliais.

Kad debesys man pasakytų,
Kad, grįžus į gimtus namus,
Linksma pasitiks mus mamytė,
Tėvelis atkels vartelius.

Kad žvaigždės galėtų sakyti,
Kad mūsų kelionė kalnuos
Yra tiktai sapnas trumpytis,
Kai vėjas dainuoja laukuos.

O. JONKAITYTĖ

“Gyvenimas teikia labai daug; tu iš jo gali paimti tikrai vieną sauja”.

Mérimée

Sauja gyvenimo.

Tikrai viena sauja ...

Tu dar nežinai šitos liūdnos tiesos, mano Mažasis. Ir gerai. Kitaip tu nemiegotum taip ramiai. Verkum, kad sauja maža, o gyvenimas siūlo tiek daug. O tavo rankelė griaudžiai maža. Abu kumštukai lengvai sutelpa mano delne. Kaip sutalpinsi juose savo gyvenimo dalį! Bet palauk, palauk, ar tikrai reikia didelės ir stiprios rankos, kad sugriebtum patį geriausią laimikį? Į mano rankas patys gražiausi dalykai pateko kaip tik tada, kai jos buvo gležnos ir švelnios.

— Kaip jazminai tavo rankos, mano miela, tu pati kaip ...

Kas ir kada kalbėjo šitaip? O gal tik skaičiau kur tokius žodžius — gražius ir neprotingus? Nežinau, bet jazmino šaką tikrai laikiau rankose. Ir jos pražydint laukta visą neilgą birželio naktį.

Tačiau apie tai nėra ko kalbėti su tavimi, Mažasis. Bus geriau, jei tu niekada nieko nesužinosi apie tuos žiedus. Matai, atsitinka kartais taip, kad su žiedais atiduoti ir gyvenimą. O tavo gyvenimas priklauso man. Jo atiduoti tu niekam negali. Tu pats paskutinis mano džiaugsmas, kuris pateko į mano rankas. Taigi sandariai uždarinėsime langus, kai ateis birželio naktys, tokios svaigios ir neraminančios. Jazminai tegul žydi be liudininkų. Ir tegul dėl to neskauda tau širdis — kokie gi dabar jazminai! Išblyškę jie ir bekvapiai. Neverti, kad dėl jų pamirštum miegą. Tikrieji jazminai nužydėjo seniai, mano jaunystės metais.

Miegok, Mažasis, vistiek jazminai žydės dar greit. Tokia pūga už lango. Dieve geras, ar dabar jau niekada nesiunti sniego tylaus ir užsisvajojusio? Seniau juk siūsdavai. Snaigės didelės ir ramios pleveno ore tyliai ir

tyliai krisdavo ant rankų, ant veido. Dargi ant blakstienų ir lūpų krito jos ir mirė laimingiausia mirtimi — nuo jauno alsavimo. O gal nuo pabučiavimų? Ak, nežinau, nepamenu.

Vaikeli mano mažas, o tu negalvok apie tokius neprotingus daiktus. Snaigės — didelis čia daiktas! Juk tai tik sušalusio vandens garai. Ir sutirps jos be niekeno pagalbos. O tavo pabučiavimai priklauso man — tik man vienai. Ir visi — alei vieno.

O, tie nenaudėliai! Jie visada su savo tranzistoriais triukšmauja kieme, kai Mažajam pats saldžiausias miegas. Tu neklausyk, miegok, aš tau padainuosiu senovišką valsą. Patį gražiausią “Vidurnakčio valsą”. Iš pradžių dvylika laikrodžio dūžių din ... din ... din ... Paskui a-a-a ... a-a-a ... Tu mano laimė ... mano gyvenimas ... amžinai ... amžinai ...

Ar tuos žodžius grojo smuikas? Gal dainavo jam pritariant? Nežinau. Bet girdėjau juos kaip tik šitam valsui skambant. Dabar nėra šito valsio. Niekas nekalba tokių žodžių. Kartais suabejoju — gal ir nebuvo. Vistiek. Gerai, kad valsų nėra. Matai, šitas šokis pavojingas. Gali atsitikti, kad jam skambant, rankos suras rankas ir suspaus jas stipriau, negu to reikia šokiui. Akys paklys akyse, lūpos pradės šnibzdėti — amžinai ... amžinai ... Ir tada jau nepaleisi rankos, kurią laikei, tada jau eisi ir nueisi, vistiek kur ji bevestų. Valso melodija tik atrodo švelni, likimus ji suriša nepakeičiamai. Saugokis tokių melodijų, Mažasis, jos gali man tave atimti.

Nubudai? Gerai, nereikia pramiegoti gyvenimo. Žinok, aš peržiūrėjau visa, kas gyvenime geriausia, tik nieko gero nei tinkamo neradau tau. Bent jau nieko, kas nesikėsintų tave iš manęs atimti. Betgi ir negali būti kitaip. Juk tai vis praeties vertybės, kaip jos gali tikrai tau, šitų dienų padarui. Palauk, paieškosime šiandienoj — ji tokia blizganti ir ji siūlo daug linksmo ir nesunkaus. Štai balionai — jie lengvi, spalvingi ir

nebrangūs. Žaisk jais, mėtyk, mindžiok ir neverk, jei susprogs. Gausi kitą. Mokykis neverkti dėl nieko, kas lengvai gaunama ir nesunkiai pakeičiama. O kuo tu pakeistum sudužusią viltį? Neišsipildžiusią svajonę? Mirusią meilę? Netiesk rankelės į tokius sunkius dalykus, telieka jie praeityje. Balionais žaisk, Mažasis ...

Nenori? Gerai, surasime ką kitą. Va, spalvotos kaladėlės. Žinok, kada nors tau kils noras pastatyti laimės namelį. Statyk dabar. Patikėk, tik iš šitos nedeficitinės medžiagos tu gali statyti taip, kaip širdis diktuoja, nevaržomas nei projektų, nei sąmatos. Ir kvadratūrą gali pasirinkti tokią, kad tilptų ir mano krėslas ir tavo svajojimai. Žinok, kitos tokios galimybės gyvenime nebus.

Nenori? Na, dar ne viskas. Žiūrėk — automobilis. Kokia spalva, koks modelis! Nedaug surasi tokių, kurie už šitokią nesumokėtų garbę ir sąžinę. Ir — žinok — tik su tokia mašina tu gali prisivyti savo laimę tokią, kokia tik ir galima šiandien.

Jis nenori, jis nieko šiandien nenori šitas Mažasis. Jis kažkoks susikaupęs, įsižiūrėjęs į save. Jis mėgina ištraukti vieną paskui kitą savo koją, o kai nepavyksta, jis skelbia naujausią savo išradimą:

— Mo, va, du kojai ...

Ak, tai galo pradžia. Šiandien tu supratai, kad turi kojas, ir jos bėgs nuo manęs naujų atradimų ieškoti. Paskui tu patirsi, kad turi rankas — jos pirmiausia stengsis ištrūkti iš mano rankų. Paskui — kad yra dar galva. Pajusi širdį jauną ir neramią — ir viskas tam, kad išsiveržtum iš mano rankų, iš mano gyvenimo. Betgi tu esi pati paskutinė gyvenimo dovana! Ko vertos runos mano kaktoje — runos, įbrėžtos ilgo ir nelengvo gyvenimo, jei nemoku sulaikyti tavęs, paskutinio džiaugsmo, patekusio į mano rankas! Ir jei negaliu išgelbėti tavęs nuo liūdno likimo — pastangų į savo saują sugriebti kaip galima daugiau ...

Taip, išbraidyti marias, nuo dangaus nužerti žvaigždes, ne saują, o visą glėbį ir dar daugiau tu norėsi paimti iš gyvenimo. Gal ir paimsi. Ir tau bus dar skaudžiau, kai suprasi, kad gyvenimas tau nedavė — tik paskolino. Tik ilgiau ar trumpiau leido palaikyti savo dovanas — gal jazmino šaką, gal išradėjo diplomą, gal kūdikio rankelę. O vistiek iškris viskas — liks tuščios ir bejėgės rankos. Ir gyvenimas juoksis — tu toks pat lengvatikis ir neprotingas, kaip visi tavo žemės broliai. Ir išeisi tuščiomis rankomis ...

Betgi mano rankos nėra tuščios. Ir nebus tuščios net ir tada, kai tu išeisi savo dalios ieškoti. Jose vistiek liks brangiausiai ir sunkiausiai įgyjama — nemirtingumo viltis ir tikėjimas į Didįjį Prisikėlimą.

LIŪNĖ SUTEMA

ŠVENTOS ŠEIMYNOS NAMAI

*Ažuolai plačiai išplėstom šakom
pasitiko jus,*

ir meškenai po jais, išpūtę akis,

klausėsi jūsų dainų,

kai, ežerėlin sumerkę

miesto dulkėm apneštas kojas,

traukėte neatsikvėpdami:

... o širdis alpsta, Dievas žino,

kaip reiks gyvent ir kur numirt ...

Ir tapote ažuolų išrinkti —

Rodosi, taip neseniai,

Anno Domini

tūkstantis devyni šimtai keturiasdešimtieji,

kai tarp neišplešiamų ažuolų šaknų

prigijo pamatai jūsų namų

ir augo, augo laistomi giesmės ir dainų —

Iš išaugo namai šviesūs, gelsvi,

tartum saulė pati

būtų apsigyvenus juose.

Tarp ažuolų, apglebusių skliautą,

prie ankančio ežerėlio,

negėstančios saulės spalvos name

gėsta rekrūtų, laimės ieškotojų

ir nenuoramų Lietuva —

merdi ilgai ir skaudžiai,

jaunystėje meldusi iš visos širdies:

... nuo staigios ir netikėtos mirties

saugok mus, Viešpatie ir Motina Šventa ...

gėsiatyčiai su širdgėla išlinguojama rožiniui,

kad apleista, pamiršta —

DAINUOSIU, KOL GYVA BŪSIU

RŪTA KLEVA VIDŽIŪNIENĖ

Koks jaudinantis kadaise turėjo būti atsistatančios Lietuvos laikotarpis, koks džiaugsmas jaunam žmogui tapti to atsistatymo dalimi! Nes tie, kurie tada kūrė pirmąsias įstaigas, kurie apdainavo savo jauną žemę eilėse ir raštuose, kurie rūpinosi, kad pabudusiame krašte būtų ne tik duonos, bet ir dvasiško peno, buvo matę priespaudą, buvo gyvenę užrištomis burnomis, kentėję po svetimu batu. Mano generacija gi jau gimė ir mokslinosi laisvame krašte, ir mes tada rimtai net nepagalvodavome, kad galėtų būti ir kitaip.

Tolimame krašte, prie Ramiojo vandenyno, gyvenimas suvedė mane su viena to laimingojo laikotarpio kūrėja, Kauno Valstybinės Operos soliste Aliodija Dičiūtė-Trečiokiene. Ir taip nesuskaitomas valandas turiu malonumą klausytis jos pasakojimų apie anas jaudinančias dienas, apie pergyvenimus tokius asmeniškų, bet drauge ir tokius bendrus mums visiems. Neiškenčiu nepasidalinusi įspūdžiais su kitomis skaitytojomis, išklydusiomis su septyniais vėjais į visus septynis pasaulio kraštus.

Ačiū Dievuliui už aukštaites moteris. Jų atviras nuoširdumas, jų optimizmas ir gyvenimo meilė yra didi dovana ir gyvenime, ir scenoje. Tokia yra ir solistė Aliodija Dičiūtė, kilusi iš aukštaičių, nors gimusi sunkiu Caro metu Ukrainoje, kur penkerių metų neteko motinos ir su seseria Felicija ir broliuku Anatolijum buvo užauginti savo šeimai atsidavusio tėvo, o po karo laimingai parvežta į tėviškę.

— Kada pradėjote dainuoti?

Saulėtas šypsnyš nusidriekia solistės veidu.

— Save dainuojančią atsimenu nuo tada, kai iš viso save atsimenu. Vakara, raginama gulti, vis

LIETUVOS OPEROS SOLISTĖ A. DIČIŪTĖ
“MIGNON”

prašydavau tėvo leisti padainuoti dar vieną dainelę. Ir dainuosiu, kol gyva būsiu. Kartais nuotaika tokia prislėgta ir rytai tokie vieniši, o štai atsidėdi prie pianino ir pati nepajunti, kai akiratis prašviesėja ir pasaulis nebeatrodo toks nesvetingas.

— Noriu pradėti nuo tos valandos, kurioje pasidarė aišku, kad opera yra Jūsų meilė ir Jūsų gyvenimas. Aptarkime trumpai tą laikotarpį. Kas buvo mokytojai, kieno įtaka buvo didžiausia?

— Įstojau į Kauno Muzikos Mokyklą 14 metų amžiaus pas p. Grigaitienę, kuri buvo pirmoji dainavimo mokytoja. Nepamirščiau man: Naujalis, Gruodis, Kačanauskas, Žilevičius, Žadeika, ir eilė kitų.

— Ar vykote tobulintis dainavime kitur?

— Paryžiuje, Rusų konservatorijoje, pas Glatkaja lavinausi vienerius metus. Direktorium buvo Čerep-

ninas. Romoje pas Ghibalde, šv. Cecilijos Konservatorijoje.

— Ir štai Jums plačiai atsiveria Kauno Valstybinės Operos durys, žengiate prisijungti prie vardų, kurie buvo žinomi kiekviename mūsų kaime. Kokie pirmieji įspūdžiai, pirmosios rolės, kokia buvo darbo nuotaika?

— 1930 metais debiutavau “Fauste” dviejose rolėse — Zibelio ir Martos. Operoje išdirbau 14 metų iki pat bėgimo, turėjau 49 roles. Dainuoti teko daug, ypač pradžioje, įvairias mezzo-sopranines roles, apie 16 senų moterų rolių, nors buvau kiek su viršum dvidešimties, rūmų pažus ir eilę kitų. Tai išėjo tačiau tik į gerą, mat, stengdavausi parengti rolę gerai, nes, pagal Stanislavskį, nėra mažų rolių, o tik maži artistai. Tai davė galimybę išaugti.

— Ir štai prieiname laikotarpį, kada Lietuvos opera pasiekia pilną žydėjimą. Kas tuo laiku buvo dirigentai, režisieriai, kokio lygio buvo mūsų choras ir orkestras? Kokia buvo nuomonė vizituojančių žvaigždžių, su kuriomis teko kalbėtis?

— Jei ir nieko daugiau mūsų jauna valstybė nebūtų spėjusi atsiekti, pagarbą turime atiduoti mūsų tautos vadams už paramą menui. Prisimenu štai vieno užsienio

OP. SOL. A. DIČIŪTĖ “LA PERICHOLA”

OP. SOL. A. DIČIŪTĖ “KUN. IGORIS”

dirigento vizitą. Žmogus gal pagalvojo: “Atvažiavau į svieto galą, ką jie čia daug prioperuos! Ką jie čia supranta!” Ir nerūpestingai ruošiasi dirigavimui, nors ir gerai apmokamas. Į sceną išeina Grigaitienė, uždainuoja. Žmogelis staiga sukluso. Išeina Kipras su visu savo plačiu mostu ir balso grožiu. Matau, dirigentas tik suglumo, rankos nukrito, paskui su visu savo itališku temperamentu pašoko suprakaitavęs ir šaukia mums: “Žmonės, ar jūs patys žinote, ką jūs čia turite šitam užmirštam pasaulio kampelyje?” — “Mažoj valstybėj — didelė opera!” — pasakė Šaliapinas. O kvietė Lietuvos valdžia ir solistus, ir dirigentus iš viso pasaulio, kad mes paaugtume, kad pasimokytume. Siuntė ir mūsiškius kitur, kad būtume lygūs tarp lygių visose pasaulio scenose. Grįžtant prie mūsiškių, tai dirigavo Bukša, Tallat-Kelpša, Marijošius, Hofmekleris. Režisavo Petras Oleka, Pavlovskis, Oleka-Žilinskas. Choro lygis buvo aukštas.

— Kaip aprašytumėte košmaro pradžią, ar jautėsi staigus jungas, ar lėtas nuosmukis nuo rusų ir paskui nuo vokiečių valdžios rankos, ar jie laikė meno sritį atokiai nuo politikos?

— Jungą jautėm iš karto. Juk tuoj prasidėjo išvežimai, dažnas ėjom į sceną vos nusibraukę ašarą.

— Ir štai deja, svetimi krantai. Nutrūkus taip staigiai pačiame balso žydėjime dainininkės karjerai, su mažu vaiku bandant kurtis naujuose namuose, teko, be abejo, pirmenybę atiduoti vyro mediko keliui, o ne savo lakštingalos prigimčiai. Kaip vyko grįžimas į dainos karalystę?

— Vokietijoje visi vienodai kentėjom, bet dainavimo nemečiau. Gyvenau prie Weimaro, ten

studijavau pas garsiąją Dresdenu primadoną Leną Jung. Pirmasis koncertas buvo sugriautam Berlyne Vasario 16 proga. Vėliau vėl traukėmės į Wiursburgą, vėl į Tiubingeną, kur sūnus studijavo universitete. Dažnai dainuodavau lietuviams vietinėse sąlygose. Amerikoje — didžiulis nusivylimas, negalint dirbti savo specialybėje, kaip ir didžiumai kitų, bet dainavimo nemečiau, turėjau rečitalius, kurių žymesni: su Nordic Philharmonic Orchestra Jean of Arc ir (prancūziškai) Carmen Studebaker teatre. Atidariau studiją Čikagoje ir priklausiau dainavimo mokytojų organizacijai.

— Daug vandens nutekėjo pasroviui ir, kaip tos grakščios žuvėdros, nežinon nuskrido metai. Dabar Jūsų darže plečia šakas egzotiškas avocado medis ir raudonai žydi prie langų amžinos rožės bei buganvilijos. Ramus Pacifiko ošimas vis dar negali nuraminti aukštaitiškai temperamentingos ir romantiškos Jūsų širdies. Pasaulio muzika ir jos mėgėjai kelis kartus pakeitė ritmą, madą ir skonį. Tikrai dideli kūriniai nemiršta, nemirė ir opera. Subtiliai įrengtose salėse tebevyksta rinktiniai rečitaliai rinktinei publikai, nepaliesti masės isterikos ir jos skonio. Likote ištikima operai ir Jūs, atidariusi savo namus mokiniams, kurie tikisi, kad Jūsų metodika ir Jūsų kruopščiai rinktos žinios šioje srityje atidarys jiems vartus į siekiamą tobulybę. Pastebėjau, kad Jūsų mokinius prie Jūsų riša ne vien tik mokslas, bet ir nemeluotas draugiškumas, nes Jūs duodate daugiau, negu technišką žinojimą.

— Kalifornijoje sutikau entuziastų dainai ir menui. Jėgas palaiko tokie šilti ryšiai tarp gausių menininkų, rašytojų, poetų ir kitų intelektualų. Savo mokinius labai myliu. Ką daina duoda, žodžiais negali nusakyti. Ne auditorija svarbu, o pačiam sau ant širdies geriau, kai išdainuoji bei džiaugsmus ir atrandi jėgų gyventi.

VALST. TEATRO RŪMAI KAUNE

BEVARDIS

BERNIUKAS

J. PUMPUTIENĖ

Buvo graži, spalvinga spalio mėnesio diena. Jovita išleidusi vyrą į darbą, vaikus į mokyklą ir susitvarkiusi dalį namų ruošos darbų, išėjo pavaikštinėti į parką. Rudens vėjas atgaivino Jovitą, išblaškydamas sunkias rūpestingas mintis. Priėjusi suolelį, ji atsistojo. Kaip dažnai būdavo, taip ir šiandien ji pamatė ateinančią Adelę.

Jovita ir Adelė išorine išvaizda ir savo pomėgiais buvo skirtingos, bet jų sielos jungėsi į vieną darnią draugystę iš mokslo dienų. Jovita aukšto, liekno ūgio, ilgais šviesiais plaukais, apvaliu, dažnai besišypsančiu veidu. Ji visada gyva, judri, sporto ir šokių mėgėja. Adelė žemo ūgio, trumpais tamsiais plaukais, beveik visuomet rimtu veidu, atrodo nuolatos sprendžianti sudėtingas problemas. Kai jos susitikdavo, Jovita mėgdavo kalbėti, pasakoti, o Adelė klausyti.

— Gera diena, Jovyte, — pabučiuodama ištare Adelė.

— Gera, gera diena, Adute. Sėsk čia, — pasiūlė Jovita.

Adelė ir Jovita gražioje parko aplinkoje sėdėdamos, išliedavo viena kitai savo džiaugsmus ir nesekmes. Daugelis moterų savo sielvartus, ilgesį, laimę pasidalina su savo draugėmis, gurkšnodamos kavutę rėmuose. Jovita ir Adelė labiau atsiverdavo viena kitai gamtoje, nes gamtos grožio aplinkoje jų širdys pakildavo virš kasdienybės. Jos pirmiausia pasidalindavo moterų aktualijomis — plaukų šukuosenomis, madomis, savų šeimų reikalais, kaip kad sako, kas į ką labiau žvilgtėrėjo, sušnairavo parengimuose ar privačiuose pobūviuose. Jos plepteldavo apie girdėtus atsitikimus iš visuomeninių gandonešių, kurie dažnai nusakydavo, kad tas kalba taip, anas anaip, o visuomet patys pridėdavo, padalindavo ir net nebūtų dalykų paleisavo į "rinką", norėdami kam nors pakenkti, sukiršinti.

Šiandien Jovita užsiminė, kad jai žmonės sakę, jog Adutės viengungis dėdė savo visą turtą užrašęs vienai iš dailių našlelių. Tai Adelė užriko:

— Netikiu, ką žmonės plepa. Mano dėdė taip prielankus mūsų šeimai ir dažnai pamini, kad jis visas savo santaupas paliksiąs mūsų Laimutei.

— Na, na! Tavo dėdė netaip padarė, nes aš girdėjau, kai jis kalbėjosi su draugu.

— Kada, kur? — karščiausi Adelė.

— Buvo taip, — norėdama įrodyti tikrumą, Jovita pradėjo:

— Vieną dieną, pereitą savaitę, suskambėjo telefonas. Pakėlus ragelį, nepažįstamas balsas liepė paklausti ir išgirdau tavo dėdę šnekant su draugu, kad jis užrašęs savo palikimą poniai Tilkienei, kuri esanti jam viena iš geriausių ir šauniausių ponių mūsų mieste.

— Va, kai grįšiu tuoj dėdei išdėsiu! — suriko Adelė.

— Tik, brangioji, neišsitark kad aš sakiau, — Jovita prašė dusliu balsu.

Abi draugės tylėjo kurį laiką.

— Žinai ką, Adeliuk, — prašeko Jovita. — Vienas nuotykėlis kankina mane jau 35 metus. Dažnai pergaltu ir vis daugiau įsitikinu, kad svarbiausia yra artimųjų meilė, ne kokie žemiški turtai. Jei turi laiko ir kantrybės, paklausk.

Karui pasibaigus, mes gyvenome Sudetų krašte, kurį anksčiau buvo užkariavę vokiečiai. Vokiečiams pralaimėjus karą, ėjo gandai, kad Elbės upė skirs Rytų pasaulį nuo Vakarų pasaulio, bet praėjus savaitėms į “niekieno žemę” pradėjo artėti iš rytų raudonos “saulės” kariai. Todėl atsirado daugybė bėglių, o jų tarpe ir mano šeima, nes mes traukėmės tolyn. Kelionėje visada sutikdavome lietuvių. Taip ir šį kartą susitikome dvi lietuvių šeimas, su kuriomis susipažinę ir kartu drasiau žengėme pirmyn.

Buvo gražus gegužės mėnesio pavakarys. Mes keliavome plentu, kuris ėjo šalia nedidelio miestelio. Praėjus miesteliui, pamatėme plentą iš priekio į mus bėgantį berniuką. Jis greit artėjo į mus, ir išgirdome jo verksmą, kukčiojimą ir balselį — mama, mama! Kai vaikutis priartėjo, pamatė geriau mus ir pažino, kad čia ne jo mama, o jam svetimi, nematyti žmonės. Tuomet jis apstulbęs sustojo ir vėl pradėjo gailiai kukčioti, verkėti. Visi supratome, kad pasimetęs nuo tėvų vaikas. Sustojome. Likome, kaip be žado, ir kurį laiką visi susijaudinę tylėjome. Vaikutis atrodė apie 7-8 metų amžiaus, ne per tamsus. Jis buvo be kepurės, bet apvilktas ilgomis kelnėmis ir švarkeliu. Jis nieko daugiau neturėjo prie savęs. Norėdami sužinoti, kokios tautybės šis mažas berniukas, pradėjome jį kalbinti vokiškai, klausdami jo vardo, pavardės, kur jis gyvena, apie mamą ir t.t., bet jis mums nieko neatsakydavo, nereagavo. Vienas iš mūsų keliauninkų kalbino lenkiškai. Vaikutis irgi nekalbėjo. Tada bandėme kalbinti

rusiškai, nors mes patys gerai nemokėjome, bet berniukas, atrodė, šiek tiek suprato, nors nepasakė savo vardo nei pavardės. Vaikas kiek aprimo. Ilgai visi stovėjome ir galvojome, ką daryti su tuo berniuku. Diena ėjo visai vakarop. Mes buvome nutarę keliauti per naktį, o nesustoti nakvynei, nes nebuvo laiko. Vieni iš mūsų numojo ranka ir norėjo palikti ten pat jį ant plento, o kiti nutarė, jei eis, vestis jį kartu. Mano tėvelis žadėjo globoti jį ir priimti už sūnų. Tuomet būčiau turėjusi tris broliukus. Mes aiškinome berniukui, kad einame toliau. Pradėjo tempti. Sustojome vakarienei. Pas vokiečius gavome ką tik pamilžto pieno. Turėjome dešrų, duonos ir sausainių. Visiems buvo gera, skani vakarienė tais laikais ant plento griovio. Bevalgant visai sutemo. Šiek tiek pailsėję, pėsčiomis vėl ėjome tolyn, o tai vertė svarbus gyvenimo momentas. Prieš einant apsidairėme, ar esame visi, bet pasirodė, kad nebuvo mūsų bevardžio berniuko. Visi subruzdome ieškoti. Vienas iš mūsų bendrakeleivių atrado tą vargšą vaikutį įlindusį į cementinį kubilą ir miegantį. Prikėlėme jį, nors ir išvargęs ėjo su mumis. Mudu su jauniausiu “broliuku” ėjome šalia vienas kito. Kadangi gegužės mėnesio naktis buvo vėsi, tai aš jį klausdavau, ar nešalta, norėjau aprišti nors skarele, bet jis purtydavo galvą. Jis norėjo būti geras turbūt iš baimės, net paėmė mano portfelį panešėti. Ėjome visą naktį. Mėnulis, šviesdamas kelią, lydėjo mus. Gegužės mėnesio neilgos naktys, ir pamažu aušo tykus pavasario rytas. Nesigirdėjo karo lėktuvų ūžesio, duslaus patrankų dunksėjimo. Paukšteliai nečiulbėjo ir vėjas nešlamėjo. Niekas nevažiavo šiuo plentu. Neišpasakyta buvo auštančio ryto ramybė.

Mes artėjome prie Karlsbad miesto. Nors pervargusios buvo mūsų akys, bet nušvito veidai, kai išvydome anglų karius prie šio miesto. Vadinas, palikome “niekieno žemę”. Visi be miego, išvargę, todėl radę gražią pievą pagal upę, susėdome nusiprausti ir pavalgyti. Mūsų mažiausias keleivis buvo nusiminęs ir menkai valgė. Jį slėgė didelis skausmas — praradimas mamos, savųjų. Mums buvo labai liūdna, kad tas mažas berniukas kentėjo širdies skausmą. Vieni sėdėjome, kiti prausėmės, treči atsigulėme poilsiui didelėje pievos žolėje. Liepėme miegoti ir berniukui, bet jis sėdėjo. Po keletos minučių pasigedome jo. Visi sukilome ieškoti, bet, deja, niekur aplink neradome. Netoliese buvo miesto gatvė pilna namų. Nubėgome ten žiūrėti, bet negalėjome rasti. Spėjome, kad jis nuėjo ieškoti savo mamos į tą miestą. Taip ir likome be bevardžio berniuko.

— Kokia žiauri karo pasekmė — atsiduso Adelė, — be namų, be artimųjų, kurių jokie turtai negalėtų atstoti.

K.L.K. Moterų Draugijos Prisikėlimo par. skyr. Toronte suorganizuotame simpoziume buvo nagrinėjami kartų santykiai šeimoje. Simpoziumo moderatore buvo dr. A. Užupienė - Lukienė. Simpoziumo dalyvės: Laima Underienė, auginanti du vaikučius (5 ir 6 metų), kalbėjo apie besikuriančios šeimos problemas. Nijolė Banelienė, turinti du universitetą lankančius sūnus (18 ir 20 metų), kalbėjo apie bręstančių jaunuolių ir šeimos santykius. Prima Saplienė, užauginus trėjetą sūnų (28, 22 ir 16 m. amžiaus) ir turinti jau dvi marčias, dalinosi mintimis apie vaikus, kurie jau sukūrė savas šeimas. Irena Ehlers yra dviejų dukrų (23 ir 22 m.) ir dviejų sūnų (20 ir 15 m.) mama, uošvė ir senelė kalbėjo apie tėvų ir senelių padėtį šeimoje.

Laima Underienė: "Nors jau 7 m., kaip aš esu ištejęs (man tai atrodo gana ilgai pagal kitas simpoziumo dalyves), man teko besikuriančios šeimos etapas. Sociologai ši etapą laiko slėgiančiu, didžiausios įtampos laikotarpiu. Tuo reikalu buvo daromi įvairūs tyrimai (įtampos dydis sunumeruotas nuo 1 iki 100 pagal įvairius klausimus: kaip jautiesi, kaip išsimiegi, kokios problemos ir t.t.). Rezultatai rodo, kad gimnaziją baigiantieji ir pirmųjų metų studentai yra 36,4 įtampos lygyje, o neseniai sukūrę šeimas — 68,8. Klausimas kyla — kodėl? Atsakymų ir priežasčių yra gana daug: profesijos įsigijimas, patyrimo gavimas, jėgų išbandymas ir t.t. Daug energijos ir laiko pareikalauja įsitvirtinimas savoje profesijoje, vedybos, atsiskyrimas nuo savo šeimos, naujo gyvenimo organizavimas, o kartais ir labai maži dalykai, kaip namų ruoša, virimas (neišeina taip kaip mamos!) jau sukelia įtampą. Šiame laikotarpyje vedybinį gyvenimą galima palyginti su dviem aštriais, kampuotais akmenimis, įmestais į vieną maišą. Kol tie kampai nudyla, apsišlifuoja — būna daug trynimosi. Visa mūsų aplinka, žmonių pažiūros, vertybės, visas socialinis klimatas taip pat prisideda prie vidinės įtampos. Televizijoje ir kinuose mes matome, kad nauja šeima yra jauna, linksma ir laiminga. Deja, gyvenime dažnai nėra taip jau lengva visa tai įgyvendinti. Anksčiau, pvz. mano močiutės laikais, kai

nebuvo tokio didelio pasirinkimo, apie romantiką ir laimę nedaug kas svajojo. Dabar visi svajoja apie džiaugsmingą ir laimingą gyvenimą, to neatsiekiant ir kyla įtampa.

Ryšiai su tėvais paskutiniųjų 10 metų laikotarpyje labai pasikeitė. 1960 — 1970 metų tarpe buvo labai madoje įvairūs protestai, pasipriešinimai. Tuo laiku ekonominis gėrbūvis buvo gana geras. Iš namų išsikraustyti buvo labai lengva, butai buvo nebrangūs, nebuvo sunku įsigyti automobilį ir galima buvo gana gerai gyventi. Tad ir nenuostabu, kad tais laikais taip stipriai išliko kartų skirtumo klausimas (generation gap).

1970 m. pabaigoje ir 1980 pradžioje jau daug mažiau buvo kalbama apie kartų skirtumą. Ekonominė padėtis pasikeitė. Jau nėra taip lengva išeiti iš namų. Tėvų reikia prašyti: ne vieną kitą šimtą, bet ir vieną kitą tūkstantį...

Sukūrus savo šeimą, į viską pradedama žiūrėti jau iš visai kitos perspektyvos: tėvai gal buvo ir yra teisūs, gal ką jie galvojo ir darė, nėra iš tiesų taip blogai. Pradedama atsirasti daugiau bendravimo, ypatingai iš lietuviškos pusės: šventės, tradicijos, įvairūs parengimai, organizacinė ir visuomeniška veikla ir t.t. Tai jau yra stiprūs ryšiai. Jie dar daugiau sustiprėja, kai atsiranda anūkų. Iš tėvų dažniausiai susilaukiama įvairios pagalbos. Santykiai su tėvais šiame laikotarpyje yra gana pozityvūs.

Dabartiniu metu šeimos yra vadinamos branduolinėmis, nes jos yra gana mažos. Akcentuojamos įvairios socialinės ir psichologinės teorijos, kad ryšys su vaikais, kol jie dar yra maži, yra labai svarbus, todėl jauni tėvai stengiasi, kiek galima daugiau dirbti su vaikais. Kadangi jaunieji tėvai yra čia užaugę, čia baigę mokslus, pažįsta šio krašto sistemą, laisvai vartoja kalbą, tad ir vaikams, pradėjus eiti į mokyklą, ryšiai pasilieka labai stiprūs.

Jaunų šeimų materialinė būklė nėra bloga, tad yra daugybė galimybių įvairiems užsiėmimams, išvažiavimams, pramogoms. Kartuėjimas į vaikams skirtus koncertus, teatrą ir t.t. dar labiau jungia vaikus ir tėvus. Yra dalykų, kurie jauną šeimą veikia ir negatyviai. Pavyzdžiui, jaunai motinai su aukštuoju mokslu, pradėjus auginti vaikus, reikia būti namuose 24 val. Vietoje paskaitų arba profesinio

darbo lieka tik namų ruoša, vystyklai, vaikų verksmai ir t.t. Jei nėra kam padėti, pavaduoti, daugumai pasidaro labai sunku.

Jaunoje šeimoje iškyla ir lietuviškumo klausimas. Kai mes augome, mūsų tėvai kalbėjo su mumis tik lietuviškai, o todėl ir lietuviybę išlaikyti buvo lengviau. Mūsų kartoje tai padaryti yra daug sunkiau. Reikia labai daug pastangų, sąmoningo darbo ir laiko pašventimo, kad būtų galima lietuviškumą išlaikyti."

Nijolė Banelienė: "Man reikia kalbėti apie šeimą, gyvenančią kartu jau apie 20 metų, kurioje vaikų amžius yra 13 — 18 metų tarpe. Tokioje šeimoje kartų: tėvų, vaikų ir senelių santykiavimo būdas yra jau įsigalėjęs, nusistovėjęs. Santykiuoti mes išmokstame savoje šeimoje augdami, kur įgauname ir supratimą, kas yra šeima. Kurdami savo šeimos branduolį, galvojame, ko mes laukiame, ko mes tikimės. Mes atsinešame savo idėjas apie tėvo ir motinos vaidmenį, vaikų elgesį, tėvų ir senelių reagavimą.

Santykių kokybę nustato du pagrindiniai faktoriai. Vienas — dviejų individų, kuriančių šeimos branduolį, panašumas savo vertybėmis, religija, tautybe, o šiais laikais net ir rase. Kuo tie individai panašesni, tuo jiems lengviau tarpusavy bendrauti, lengviau išlaikyti kartų santykius laimingoje padėtyje. Kitas, gal net svarbesnis už panašumą, yra savarankiškumo laipsnio išsivystymas vyro ir žmonos santykiuose su jų tėvais.

Tėvų ir vaikų santykius pažymi keletas bruožų: tėvų kontrolė ir autoritetas vaikų atžvilgiu, iš vaikų pusės — palankumas ir pagarba tėvams. Vaikams bręstant, tėvų kontrolė palaipsniui mažėja, kol pagaliau jaunuoliai atsiekia savarankiškumą ir pajėgumą daryti sprendimus be baimės, kad jų sprendimai tėvams nepatiks, kad jie bus už tai kritikuojami. Tuo pačiu savarankiškumas nepaneigia pareigos jausmo šeimai. Kol jaunuoliai pereina per vadinimus "teens" metus, tą baisų amžių, santykiai tarp tėvų ir vaikų būna labai audringi. Šis laikotarpis (14 — 18 m.) pasižymi savarankiškumo siekimu, noru pasirodyti labai suaugusiu. Tėvų šiuo laiku išreikšta nuoširdi pagalba, jų mąnymu, yra tik kišimasis į jų reikalus. Tėvų noras patarti yra tik kontrolė, o jų rūpestis, pvz. kad ir sveikatos atžvilgiu, tai vis dar laikymas juos kūdikiais. Šiame laikotarpyje pasireiškia nepaprasta vidutinė emocinė permaina. Jie bando atrasti savitą identitetą, o visa tai daroma per didžiausias kovas dėl kiekvienos smulkmenos: aprangos, grimo ir t.t.

Sprendžiamas gyvenimo prasmės ir mirties klausimas. Jie pilni abejonių, nori būti savarankiški, bet tuo pačiu yra didelėje baimėje, ar jie užtektinai pajėgūs? Elgesys pasižymi didelėmis priešingybėmis, nes vienu momentu jie tėvus myli, kitu — neapkenčia. Kartais jie galvoja, kad tėvai nieko nesupranta, yra visiškai nuo gyvenimo atsilikę, bet kartais jiems reikia su tėvais ir intymiau pasikalbėti. Jie labai nori įsimylėti, bet dažnai neranda į ką. Kitas svarbus šiame laikotarpyje dalykas yra legalių teisių įsigijimas: gali balsuoti, gali legaliai naudoti alkoholį ir t.t.

Šio amžiaus jaunuoliai lengvai gali įsivelti į narkotikų naudojimą arba bent juos išbandyti. Šie aspektai tėvams kelia didelį susirūpinimą. Sužinoję, kad jų vaikai yra ką nors panašaus darę ar kur nors įsivėlę, tėvai puola į paniką, prasideda ašaros, isterikos. Jaunuolių gi manymu, šis jų elgesys yra tik brendimas, tam tikra sofistika, drąsa, vyriškumas ir tam tikras statusas bendraamžių akyse. Sprendžiant dėl šitokio elgesio iškylusius konfliktus, mažiausiai efekto turi tėvų ašaros, isterijos, maldavimai ar grasinimai. Geriausiai veikia rimtas, ramus, bet tuo pačiu rūpestį išreiškias pašnekesys apie pasekmes (fizinės — naudojant narkotikus, arba legalias — būti suimtam girtam vairuojant automobilį). Šitokiam konfliktų sprendimui daug padeda tėvų artimi santykiai, vienas kito supratimas, nuoširdūs ir atviri išsikalbėjimai. Jei tarp tėvų dar tebesi- reiškia trintis, kuri pradžioje gyvenimo dažniausiai yra neišvengiama, nežiūrint individų panašumo. Šis laikotarpis yra nepaprastai sunkus, su kasdieną kylančiomis audromis. Gi atviroje šeimoje yra įsigalėjęs kiekvieno šeimos nario vertybės jausmas kiekvienas turi savo svarbią vietą, kiekvienas jaučiasi galįs laisvai pareikšti betkokią savo nuomonę.

Santykiai tarp tėvų, vaikų ir senelių šiuo metu gali būti gana įtempti, bet gali būti ir labai sklandūs. Visa tai priklauso, kaip tėvai su savo tėvais per eilę metų yra tuos santykius išlaikę. Darnius santykius išlaikyti reikia, kad tėvai sugebėtų iš- klausyti, suprasti ir priimti visą, kas ateina iš jų tėvų, ar tai būtų patarimas ar rūpestis. Iš tėvų ir senelių taip pat reikalingas didelis laipsnis tolerancijos bei kantrybės. Jie jau sensta, nebėra tiek stiprūs ir pajėgūs fiziškai, galbūt ir psichiškai pradėję silpnėti. Iš tėvų bei senelių labai laukiama ir labai padeda tai, jei jie yra nuoširdūs, atviri, jei stengiasi įžvelgti tikrus savo motyvus, kodėl jie ką nors daro, ir išlaiko bešališkumą.

Kelią darniems santykiams tarp tėvų ir senelių dažnai pastoja mūsų pačių savaran- kiškumo ir tėvų kontrolės konfliktas. Jei tokia situacija egzistuoja, tai tėvai-seneliai bando išlaikyti kontrolę aktyviai arba pasyviai.

S. VALIUVIENĖ ILIISTRACIJA

Aktyviai — dideliais patarimais, kritika, per didelę finansinę arba bet kokią pagalbą. Kartais tai vaikus atstumia. Daug žalos pa- daro, jei kišasi į tarpusavio vyro ir žmonos ginčus, išskylančius konfliktus. Pasyviai — įsižeisdami, užsigaudami, pasitraukdami arba net fiziškai atitoldami, jei vaikai ką nors pasako.

Aktyvus kontroliavimas sukelia didelį pyktį, kuris dažnai per ginčius būna išlie- jamas ant visai nekalto asmens. Pasyvus įsiterpimas sukelia nepaprastą kaltės jausmą — užgavus tėvus! Tai veda į atsiprašymą, į galbūt paviršutinišką sutikimą su visiškai priešinga nuomone. Eventualiai iš to kyla vidujinis, užslopintas pyktis, kuris tikrai nepadeda santykiavimui su tėvais-seneliais.

Senelių ir vaikiškių santykiai dažniausiai pasižymi dideliu draugiškumu, tarpusavio laisve ir ypač šiais laikais dideliu familia- riškumu. Iš senelių pusės nėra kontrolės, kuri yra iš tėvų. Senelių autoritetas kyla iš jų amžiaus ir didelės meilės vaikičiams. Vai- kai per visus savo augimo ir brendimo metus yra nepaprastai tikri, kad seneliai juos labai myli, kad jie seneliams yra labai svarbūs. Kai jaunuoliams namuose yra dažnai sunku, nes norėdami išsilaivinti iš tėvų kontrolės, juos dažnai puola ir užgauna, seneliai gali atlikti nepaprastai svarbų vaidmenį. Jie stovi atokiau nuo konfliktų. Tarp jų nėra nuolatinės emocinės įtampos. Jaunuoliai seneliams daugiau tolerantiški. Dėl šių priežasčių seneliai turi daugiau galimybių jaunuolius geriau išklausyti, suprasti, padėti

spręsti vidujinę, jausminę problemą, pa- justį, ką jie šiuo metu išgyvena. Senelių ir vaikiškių santykiai dažniausiai, nežiūrint kokiam laike, yra laimingiausias laikotarpis abiejų gyvenime."

Prima Saplienė: "Šeimoje ir tėvų globoje žaidžia, krykštauja vaikai. Visas gyvenimas sukasi tik apie juos. Vežiojame juos į muzikos pamokas, sportus, lietuvišką mokyklą, vasaros metu — į įvairias stovyklas. Atsisakome savo malonumų, atostogų. Viskas dėl vaikų, visur su jais.

Kiek rūpestių su paaugliais! Kur išeję, su kokiais draugais, ar gerai atlieka pamokas? Neužmiegame iki neišgirstame durų trinkelėjimo, laukiame sugrįžtančių... kiek vakarų prasėdime, atidėję visus darbus, sprenddami jų problemas.

Staiga pamatome, kad vaikai jau pasi- keitę — užaugę. Kiekvienas su savo charakteriu, ryžtu, iniciatyva. Ir vieną dieną atėję pasako... štai mano būsimoji ar būsimasis... nutarė sukti savo gyvenimo laimę su juo ar ja. Tėvų reakcija būna įvairi: vieni laimingi, kiti abejoja savo vaikų savarankiškumu. Tačiau jokios kalbos ar įrodinėjimai paprastai nieko nepadeda. At- sakymas vienas: "Aš nemažas vaikas. Žinau ką darau".

Ir mintyse grįžta tie laikai, kada būdami to paties amžiaus, o gal net jaunesni, kūrėme savo šeimas...

Mūsų vedybinio gyvenimo pradžia buvo daug sunkesnė, nes tėvai tik kūrėsi svetimame krašte. Kiti visai tėvų čia neturėjo. Buvome jauni, bet jautėme įgimtą, šventą pareigę gerbti tėvus, jiems padėti, jais rūpintis. Kartais gal būdavo sunku priimti viską, ką mums tėvai sakydavo: išmėtinėjimai dėl vaikų auklėjimo ar savo gyvenimo tvarkos. Visgi dauguma mūsų mokėdavome priimti jų patarimus ir suprasti juos.

Tuo pačiu keliu eiti su savo vedusiais vaikais mes negalėsime. Jie nuo pat mažens įpratę viską gauti iš tėvų. Mes stengėmės, dažnai net persistengėme jiems duoti viską, ką sąlygos leido, ko mes jaunystėje neturėjome. Jie užaugo su visai kitokiomis pažiūromis į gyvenimą, į tėvus. Tai šio laikotarpio, gyvenamos aplinkos ir mokyklos išdava.

Savo vaikų šeimose mes norime matyti subrendusius žmones, ugdančius dorines vertybes, mokančius palaikyti gerus santykius su sava aplinka, sugebančius kovoti prieš blogį, nebūti abejingiems, atskirti gerą nuo blogio.

Susidarius įvairiomis problemomis vaikų gyvenime (profesijoje, darbe, auklėjant šeimą, darant sprendimus), parodykime, kad jais pasitikime. Turėdami vaikų pasitikėjimą, galėsime pavyzdžiais, patarimais, nurodymais juos paveikti, jiems padėti.

Labai negiamai suaugusius vaikus veikia

tėvų nesusisavaldymas, irzlumas, nervuotumas, bereikalingi priekaištai. Tai yra priežastys, dėl kurių silpnėja meilė ir pagarba tėvams, dingsta atvirumas, prasideda vengimas būti kartu su tėvais.

Tėvai gali turėti gerus norus, mylėti vaikus, bet to neužtenka. Jie turi bandyti suprasti vaikų gyvenimo rūpesčius, jų norus. Iškilus finansinėm problemom, padėkime dabar, o ne tada vaikams palikime, kada mūsų nebebus jų tarpe.

Jaunoje šeimoje iškilus konfliktui, neužstokime tik savo vaiko, bet žiūrėkime giliau. Mėginkime iškelti žento ar marčios gerąsias savybes. Mėginkime vaikus sutaikyti, o ne išskirti. Bandykite surasti aukso vidurį, nors kartais tai yra labai sunku. Neišlaikę pusiausvyros, prarasime vaikų pasitikėjimą, pajusime šaltumą, kuris gali tęstis visą gyvenimą. Neapgalvoti, bereikalingi žodžiai — tai lyg žarija, įmesta į begęstantį laužą.

Visų tėvų didžiausias troškimas yra, kad vaikai, sukūrę savo šeimas, sugyventų, mylėtų ir suprastų viens kitą profesijoje, darbe, vaikų auginime ir t.t. Tad padėkime jiems ir nedrumskime vandens. Šeimų suvokiama turi būti vystomi nuosirdžioje nuotaikoje, o ne ginčiuose ir išmėtinėjimuose. Tėvų pareiga yra raginti jaunas šeimas įsijungti į lietuvišką, religinę ir parapajinę veiklą, kad jie įsisąmonintų, jog tautinis — religinis auklėjimas padaro juos pilnesniais žmonėmis.

Mišrių šeimų tėvams yra dar kitos pareigos. Turime ir gražių pavyzdžių, kur mišriose šeimose išaugo vaikai, išmoko lietuvių kalbą, o jei ir neišmoko labai gerai kalbėti, tai vistiek bendravo su lietuviais, dalyvavo organizacijose, priėmė ir idėjinį auklėjimą.

Vaikai niekad neįstengs atsilyginti tėvams už jų rūpestį ir vargą. Didžiausias atpildas bus, jei sukūrę šeimas sąžiningai atliks savo pareigas ir auklės savo vaikus taip, kaip jų tėvai stengėsi juos auklėti. Aišku, darėme klaidų, darys ir jie, bet iš klaidų visi mes mokomės ...”

Irena Ehlers: “Man tenka kalbėti apie senus žmones, nes per 24 vedybinio gyvenimo metus labai mažai esu gyvenusį be senų žmonių.

Nuo pat pirmosios vedybų dienos devyniolika metų su mumis gyveno mano vyro mama. Nė vienas žmogus mano uošvės gyvenime nėra tiek valandų praleičęs kaip aš, todėl seno žmogaus psichika yra gana stipriai į mane įsisunkusi. Jei mane kas klausia, ar sunku ar lengva buvo kartu gyventi, atsakau, kad buvo sunku. Bet jei klausytų, ar dar kartą tai daryčiau, atsakyčiau, kad daryčiau. Daryčiau tą patį todėl, kad mes esame prieš Dievą atsakingi už senąją generaciją.

Šių dienų dvasia, šių dienų mastysena

S. VALIUVIENĖ ILIUSTACIJA

mus veikia labai neigiamai trijų generacijų sugyvenimo vienoje šeimoje atžvilgiu. Aš primenu šiuos faktorius, kad mes sąmoningai atkreiptumėm į juos dėmesį, iš jų išsilaivintumėm ir grįžtumėm atgal prie Dievo įsakymų.

Šiandien, daugiau negu bet kada, kalbame apie generacijų plyšį. Žmonės skirstomi į grupes: atskirai vyrai, moterys, vaikai ir ypatingai seneliai. Kai nueinu į senesnių žmonių parengimus, tai man net graudu darsoti, kad jie tik būna savo tarpe. Jų vieta turėtų būti pačios šeimos viduryje, tarp vaikų ir vaikaičių. Tai natūralus, Dievo duotas gyvenimas, bet mes to nesilaikome. Kiekvienas šeimos narys eina savo keliu ir seniesiems vietos nebelineka.

Man atrodo, kad per laisvalaikį visa šeima turi būti kartu. Maži vaikai, nors ir nesupranta ką suaugę kalba, bet jų atminties potencialas yra begaliniai didelis. Jie viską priima, viską užregistruoja. Santykis tarp senesnių, jaunesnių ir pačių mažiausių yra natūralus derinys. Žinoma, dėl to nukenčia individas. Ištekėdama aš turiu pusę savęs atiduoti, kad priimčiau vyro interesus. Atsiradus vaikams ir vėl atiduodu dalį savęs. Jei gyvenu su tėvais, tai ir vėl dalis manęs yra atiduodama. Save atiduoti dažniausiai yra labai sunku. Kaip jau buvo minėta, ilgai mokaisi, ruošiesi profesijai, paskui užsidarai ir visą gyvenimą plauni kitų purvus, šluoji, valai, sutvarkai ir vėl valai.

Svarbiausias dalykas, kuris man padėjo gyvenant su senais žmonėmis, yra paties Viešpaties pažadas: “Jei nenešit savo kryžiaus, nebūsitė manęs verti. “Reiškia, mes turime vienas kitam padėti. Mes galime atiduoti senelius į senelių namus, vaikus į day-care centrus. Atrodo, kad viskas tobula. Bet paklauskite, ypatingai senelio, ar jis ten yra laimingas? Aš niekad negirdėjau, kad jie ten būtų laimingi. Mano tėvai visada

sakydavo, kad ką darysite, tą darykite, bet neatiduokite į senelių namus. Ir man širdis neleistų to daryti. Šiuo metu mama sirguliuoja, ir mudvi miegame viename kambaryje. Dažnai naktimis ji šaukia savo mirusį vyrą, atsiliepiu aš ir jai ramu, nes esame kartu. Jos atmintis yra susilpnėjusi. Ką ji kalba yra sunku suprasti, bet aš suprantu. Žinau visus jos gyvenimo epizodus ir žinau apie ką ji kalba. Aš bandau atsakyti logiškai, nes pastebėjau, kad jei kas į jos neprotingą pasakymą neprotingai atsako, ji labai nuliūsta. Jos supratimas yra didesnis, negu jos išsireikšimai. Tėvai senatvėje tikrai nenusipelnė gyventi liūdesyje. Vaikų rūpestis senatvėje tėvams yra būtinas, nes vaiko išauginimas ir išmokslinimas yra didelis darbas, ir lygybė turi būti surasta. Labai retai tėvai gyvena pas vaikus, sakykim, dvidešimt metų. Tiek pat metų, kiek tėvai iš savo gyvenimo yra atidavę vaikams.

Kada turėtų tėvai su vaikais gyventi ir kada ne? Mūsų buvęs klebonas sakydavo, kad geriau gyventi po laiptais, negu su tėvais. Taip sakydamas jis turėjo stiprų pagrindą. Jauna šeima turi paskirti daug laiko vienas kitam. Nėra lengva iš dviejų skirtingų mastysenų, charakterių, palinkimų, skirtingos kilmės ir išsiauoklėjimo padaryti bendrą visumą. Tėvai, kurie yra pajėgūs ir patenkinti gyvendami atskirai, abudu ar jau tik vienas, gal ir geriau, kad gyvena atskirai. Kai susijungia šeimos, tai dažniausiai, kai mama ateina gyventi pas vaikus, neilgai trunka, kai ji pradeda gyventi savo gyvenimą jaunų žmonių sąskaiton. Ji nori nupirkti baldus, užuolaidas. Ji nori, kad marti ar duklė darytų taip, kaip ji darė, kad sūnus ar žentas darytų taip, kaip jos vyras darė, kad visi klausytų ir darytų, ką ji sako. Tai yra kitų žmonių gyvenimo vėgimas. Geri yra tie tėvai ir uošviai, kurie yra geros nuotaikos ir turi daug kantrybės.

Senatvė yra duota ne tam, kad mes, atsisėdę prie vairo, vairuotume kito žmogaus gyvenimą. Senatvė duota tam, kad gyvenimą laimintų, kad sunkiose valandose padėtų.

PATAISA:

“Moters” 1981 m. lapkričio-gruodžio nr. 6 straipsnyje “Jautrios širdies daina” pataisyti šie riktai: p. 6, 1 skilt., 3 eil. ap. vietoj “eilėraštis “Gyvenimą savo” spausdintas “Ateity” prieš 1930 m.” turi būti: šis eilėraštis buvo spausdintas tik 1981 m. “Ateity”, nr. 12. Tam pačiam pusl. 11 skilt., 25 eil. virš. vietoj “Rudens žvaigždės” turi būti: “Rugsėjo žvaigždės, o 14 eil. ap. vietoj “angelas, apsisūpęs lelijos žiedais” turi būti: “Apsvaiginęs lelijų žiedais”.

ir UNESCO

Ryšium su paruošimu UNESCO darbu plano 1984-1989 metų periodui P.M.S., kaip patariamoji UNESCO ir ONU organizacija, buvo paprašyta Mr. M'BOW, Unesco Generalinio Direktorius, pateikti akcijos pasiūlymus, ypačiai mokymo-auklėjimo bei visuomeniniais klausimais.

PASAULINIS MOTINŲ SĄJŪDIS
pasiūlęs:

Pradėti stiprią akciją į vyriausybes ir visuomeninę opinią, atsižvelgiant į realią ir efektyvią veiklą dėl ŽMOGAUS TEISIŲ. Užtikrinti, kad techniškos komunikacijos būtų daugiau nukreiptos ŽMOGAUS TEISIŲ apsaugos linkme bei laisvu susižinojimu tarp žmonių ir tautų.

Pripažinti šeimą kaip svarbiausią veiksnį visuomenės gyvenime. Jos nepavarduojamą įtaką vaiko priešmokykliniame amžiuje. Teikti nuolatines informacijas tėvams ir jaunimui pagrindiniuose reikalavimuose vaiko vystymuisi. Stiprinti auklėjimą ir jaunimo pagarbą kitiems, toleranciją bei tarpusavį susipratimą tarp asmenų ir tautų. Skatinti mokymą, kuris būtų tikras paruošimas gyvenimui, neišskiriant dvasinio charakterio ugdymo, atsižvelgiant į tradicijas, religiją ir kultūrą.

Mokymas ir auklėjimas turi vystyti jaunimo gabumus, juos formuojant taip, kad paaugę mokėtų:

- 1) pasirinkti laisvai gyvenimo kelią;
- 2) suprasti ir priimti asmenišką atsakomybę;
- 3) aktyviai dalyvauti jų krašto gyvenime ir padėti jo gerovės vystumuisi.

J. KLEMKIENĖ MOTINA

LIETUVIŠKŲ PARAPIJŲ
METŲ TEMOS

Palengvinti vietinį ir asmeninį Lietuviškų Parapijos Metų planavimą, Metų koordinacinis komitetas siūlo šias temas:

Metų tema: Lietuviška parapija — mūsų religiniai ir tautiniai namai.

Temos atskiriems mėnesiams:

1. Gegužis: Lietuviška parapija Kristaus Bažnyčioje.
2. Birželis: Lietuviška parapija ir lietuvis kunigas.
3. Liepa-rugpjūtis: Mano / tėvų, senelių, giminių / parapija Lietuvoje.
4. Rugsėjis: Jaunimas — lietuviškos parapijos širdis.
5. Spalis: Lietuviška parapija — dvasinio gyvenimo židyns.
6. Lapkritis: Lietuviškų Parapijų praeitis — mūsų dabarties dalis.
7. Gruodis: Lietuviška parapija ir lietuviška šeima.
8. Sausis: Lietuviška parapija Dievo globoje.
9. Vasaris: Meilė lietuviškai parapijai — meilė tautai.
10. Kovas: Lietuviška parapija ir aš.

Siūloma Lietuviškų Parapijų Metus išskilmingai užbaigti Šv. Mišiomis ar pamaldomis ateinančių metų Šv. Kazimiero šventėje, kovo 4 dieną.

Lietuviškų Parapijų Metų Komitetas

STEBUKLŲ ŠVENTASIS

Milijonai tikinčiųjų kasmet aplanko Šventą Antaną Paduvos bazilikoje. Tai tikras stebuklas. Minios žmonių iš visų kraštų ir tautų suplaukia pagerbti ir pasimels ti prie Šventojo karsto, kuriame yra jo kūno kaulai. Tai vienuolio pranciškono, portugalo, gimusio 1195 m.

Niekas niekad neskuba į kapines ir nėra asmens pasaulyje, kuris turėtų malonumą pamatyti skeletą ir porą kaulų. Tik taip at-

sitiko su Šv. Antanu. Po 631 metų buvo atidarytas jo karstas, dalyvaujant antropologams, gydytojams ir istorikams, kurie išanalizavo Šventojo kaulus. Tie kaulai išreiškia savotišką troškimą gyventi, turėti viltį ir džiaugsmą būti su Dievu. Tartum tie kaulai norėtų keliauti iš miesto į miestą, kaip kadaise keliavo Šventasis, skelbdamas Dievo gailestingumą, darydamas stebuklus.

Kodėl toks žavėjimasis!? Toks minių patrauklumas!? Dauguma žmonių įsitikinę, jog Šv. Antanas padeda tiek pat šiandien, kiek padėdavo anais laikais. Už tai kiekvienais metais jį aplanko apie penki milijonai maldininkų. Vienas to fenomeno kritikas bandė surasti priežastį istorijoje ir tradicijoje. Štai ką jis rašo: "Aišku, kad jis yra šventasis, kurį paskelbė Bažnyčia ir kanonizavo popiežius Gregorius IX po mėnesio nuo jo mirties".

Pranciškonų Ordinas jį pristatė visai žmonijai kaip krikščioniško gyvenimo pavyzdį ir įtikinančio tikėjimo čempioną. Labai tiksliai pasakyta giesmėje "Si queris miracula" — jei ieškai stebuklų. Ši giesmė užbūrė žmones viltimi gyvenimo sunkumuose. Kada tik kas kreipėsi į Šventąjį, visuomet rado atsakymą.

Šv. Antanas buvo tvirtos sudėjimo, vidutinio ūgio, pailgo veido, gilių akių, tamsiais plaukais. Buvo labai santūrus, mažai valgė, kiekvieną dieną daug valandų praleisdavo maldoje klūpodamas. Turėjo labai gerą atmintį, buvo didelių gabumų moksle. Nėra žinių, kodėl taip jaunas mirė, vos sulaukęs 36 metus amžiaus.

Ignas

D. CRESTI LABDARYBĖ

LIŪNĖS SUTEMOS "VENDETA"

PR. NAUJOKAITIS

Zinaida Nagytė - Katiliškienė (gim. 1927), rašanti Liūnės Sutemos slapyvardžiu, 1981 m. išleido penktąją savo lyrikos knygą, pavadintą itališku vardu "Vendeta". Anksčiau ji yra išleidusi 4 rinkinius: "Tebūnie tartum pasakoj" (1955), "Nebėra nieko svetimo" (1962), "Bevardė šalis" (1966) ir "Badmetis" (1972). Liūnė Sutema priklauso vadinamajai bežemių Lietuvių poetų grupei, kurioje savo žemės praradimo tragizmą ryškiausiai yra išreiškęs Algimantas Mackus (1932-1964). Ir Liūnės Sutemos visuose rinkiniuose jaučiamas ryškus savosios žemės praradimo motyvas, tačiau dviejuose pirmuosiuose rinkiniuose dar randame romantiško svajingumo, švelnių gamtos įspūdžių išgyvenimų, žavėjimosi šviesiomis mėnesienos naktimis, viliojančių tolių ilgėjimosi. Tačiau kituose dviejuose rinkiniuose poetė pajuto, kad nėra namų ir negalima į juos sugrįžti, kad visi brangūs vaikystės prisiminimai, išsinešti iš tėviškės, tėra tik sudužusio veidrodžio šukės. Ji jaučia atsidūrusi Niekeno žemėje, kur negalima pritapti, kur savosios žemės praradimo jausmas yra aštriai skaudus. Todėl poetė vaikystės atsiminimus net leidžia vėjams išnešioti. Jai kyla noras daiktus, atsineštus iš praeities, bet jau nustojusius savo vardo ir reikšmės, deginti, kad jų vietoje būtų galima padėti naujus daiktus, kurti naują gyvenimą: sodinti sodus ir statyti naujus miestus. Tas deginimo, naikinimo motyvas ypač išryškintas "Badmetyje".

"Vendetoje" lyrinė herojė prabyla jau kitokiu balsu. Ji nieko nedegina ir negriauja, tik išryškina kelis naujus motyvus. Itališkas žodis vendetta reiškia giminės kraujo kerštą. Korsikoje giminės kraujo keršto teisė ir pareiga ilgą laiką buvo virtusi papročiu įstatymu. Ir mūsų poetė prisipažįsta, kad turėjusi gimti Korsikoje, su giminės keršto skonių burnoje, o ne Žemaitijoje po beržais svyruonėliais, ilgesingai liūdinais.

Knygoje yra 4 eilėraščių ciklai. Pirmasis ciklas, skirtas mirusiam rašytojui Mariui

LIŪNĖ SUTEMA

Katiliškiui, ir turi vendetos vardą. Čia skelbiamas kerštas: dantis už dantį, akis už akį — tiems, kurie neturi teisės laukti Viešpaties atleidimo, nes jie perėjo per gimtąjį kraštą viską naikindami, palikdami pėdsakus kapų duobėmis, ugniavietėmis ir pelenais. Jų nusikaltimai įrėžti aštriu titnagu beržo tošyje. Iš tų įrėžtų raidžių susidėjo žodžiai:

*kraujo kerštas svaigus
kaip aguonų pienas
saldus kaip baltų
dobilėlių medus. (9 psl.)*

Poetė jaučia, kad ji visai neturėjusi gimti, tačiau ji negalėjusi pasirinkti — būti ar nebūti — pats likimas nulėmė, kad ji gimė amžius kentėjusioje Žemaitijoje, ir iš ten niekur neišeisianti, ten pasiliksianti būsimus šimtmečius. Ateisianti ten nakčia atsigerti sulos ir su beržais kartu paverkti. Ji tikisi, kad sąnariuose skausmas atslūgsias, kai ji išsiliesianti ir susigersianti žemėn, o mirusi motina užklosianti ją pilkai rusvu dvynėliu, išaustu ir nudažytu Vėlinių naktį. Ji jaučia, kad jos akys ir saujos pilnos debesėlių, o saulė neranda vietos miglose nusileisti. Pagaliau saulė randa vietą nusileisti, ir pirmasis knygos ciklas baigiamas reznacininiu posmu:

*Mano akys pilnos saulėlydžio,
mano saujos pilnos saulėlydžio,
iščiulpto korio vaškas burnoje —
susigeria žemėn pilkai rusvu saulėlydžiu,
kurio niekada nemačiau. (25 psl.)*

Antras eilėraščių ciklas skirtas mirusiai aktorei Daliai Juknevičiūtei, pavadintas "Mirtis neateina, ji čia". Čia visa nudažyta saulėlydžio spalvomis, ir angelai mus lydi Džiaugsmo alėja į Niekur, į

nesamus ir nebuvusius namus. Bet dar taip norisi pabūti pasaulyje — pauogauti kvepiančių žemuogių, paragauti šermukšnių karčių uogų. Su čia pat esančia mirtimi norisi pažaisti, lyg su lėle, paguldyta vežimėlyje. Tačiau mūsų dalia yra tokia, kad mirtis širdį paverčia į sudegusią žvaigždę, o mes išlydim seserį už ledynų, mėnulių, marių, miestų ir jos jau neišgirsime atsiliepiant, nors šauktume ją vardu.

Trečiame cikle "Bijau" lyrikos veikėja sako, kad ji bijanti žalios liūtės, kuri užlieja ją vandeniu, kvepėdama žuvim ir dumbliu. Ir skęstančios niekas jos neišgelbės. Baimės motyvas tolesniuose ciklo posmuose paryškintas prisipažinimu, kad ji bijanti praeities, bijanti užmigti, bijanti nubusti, bijanti netekti žmonių, bijanti pasilikti viena. Visur ją persekioja žalia baimė. Žalia spalva juk reiškia viltį. O kodėl baimė žalia?

Žalios spalvos motyvas jau reiškia viltį paskutiniame knygos cikle, pavadintame "Šimtametės žiemos užrašai". Ryškiais vaizdais, kondensuotomis metaforomis čia atsimenamas jau praėjęs šimtmetis karas. Po jo atėjusi šimtametė žiema, kurioje viskas suledėjo, trobos ir miestai paskendo pusnyse, vaikai neužaugę paseno, augalai ir paukščiai neteko savo vardų, net saulė nebešildė, pavirtusi pikta žiezula ragana. Atrodo, kad tais šurkščiais vaizdais poetė norėjo parodyti epochos sunaikinimą ir praradimą dydį. Ciklas kiek abstraktus, bet įdomus savo viltimi, kad po speigų ir ledynų ateis žaliuojantis ir giedantis pavasaris. Pavasario pranašai jau šaukia žolelę žaliuoti, bevardžius paukščius krauti lizdelius.

Taigi "Vendetos" rinkinyje Liūnė Sutema vėl prabyla nauju balsu. Ji jau nieko nedegina, nenaikina. amžiams pasilieka savo gimtojoje Žemaitijoje, susitaiko su mirties artumu, bijo, kad nesugrįžtų skaudi praeitis, skelbia kraujo kerštą tiems, kurie nusikalto kapų duobėmis, namų pelenais ir viską naikinančia ugnimi, žinodami ką daro. Jiems nėra Viešpaties atleidimo. Po šimtametės žiemos skelbia žalia pavasario laimėjimą. Tas rinkinys lyg apvainikuoja ankstesnius rinkinius lengvu ritmu, žodžio ir vaizdo taupumu, nuoširdžiu lyrinio išgyvenimu.

Liūnė Sutema, VENDETA, lyrika. Išleido Algimanto Mackaus Knygų leidimo fondas, spaudė M. Morkūno spaustuvė, Čikagoje, 1981 m. Aplaną nupiešė ir knygą apipavidalino Rita Kavolienė. Tiražas 600 egz., kieti viršeliai, 64 psl. Kaina nepažymėta.

Mirtis negailestingai retina mūsų išeivijos vyresniąją kartą. Tad šiandien ir vėl liūdime prie naujo kapo ... Šių metų sausio 15 d. saulėtoje Kalifornijoje mirė diplomuota agronomė a.a. Elena Karosaitė-Gimbutienė, sulaukusi senatvės.

Velionė buvo gimusi 1894 m. sausio 13 d. Aukštaitijoje, netoli Anykščių. Jos tėvas Klemensas Karosas buvo geležinkelių inžinierius, todėl rusų valdžios dėl darbo buvo kilnojamas iš vienos vietos į kitą. Tad mokytis jai teko net keliose gimnazijose, o gimnazijos baigimo atestatą įsigijo Kaukaze. El. Gimbutienė buvo viena iš mūsų giliai išsimokslinusių moterų, kurių Rusijos carų pavergtoje Lietuvoje buvo dar labai nedaug. Jau 1911 m. ji pradėjo studijuoti agronomiją Maskvoje, bet negalėjo baigti dėl kilusios Rusijos revoliucijos ir pasikeitusių šeimos gyvenimo sąlygų. Mat, 1917 m. Maskvoje ir susituokė su Leonidu Gimbutu (irgi anykštėnu), kai juodu dar buvo studentai. 1919 m. vasarą jauna Gimbutų šeima grįžo į laisvą ir nepriklausomą Lietuvą. Tada jie jau augino sūnų Jurgį ir dukrą Aldoną.

Kai tik įsikūrė žemės ūkio Akademija Dotnuvoje, ji įstojo ir ją baigė 1928 m., gaudama pirmąją agronomijos diplomą su rektoriaus prof. P. Matulionio parašu. Tada ji mokytojavo Aukštesniojoje sodininkystės ir daržininkystės mokykloje Fredoje (prie Kauno). Savo profesinės studijas (augalų genetiką) dar gilino Švedijoje ir Prancūzijoje.

Atrodė, kad jos gyvenimas buvo pilnas laimės ir pasisekimų. Bet, deja! 1932 m. ištiktas staigaus širdies smūgio mirė jos vyras inžinierius Leonidas Gimbutas, sulaukęs tik 40-ties metų amžiaus. Šitą netikėtą smūgį ji pergyveno kantriai, stipriai suėmė save į rankas ir pati viena pradėjo rūpintis visais šeimos reikalais.

Velionei El. Gimbutienei nebuvo svetima ir visuomeninė veikla. Dar gyvendama Kaune, ji dirbo Lietuvos Moterų Taryboje ir Mergaičių Bičiulių Draugijos valdyboje. Kadangi ji mokėjo gerai kelias svetimas kalbas, o ypač prancūzų, tai buvo siunčiama į įvairius tarptautinius kongresus užsienyje. Taip 1930 m. ji buvo Vienoje, o 1931 m. JAV, Wellesley (netoli Bostono). Lietuvos vyriausybė už nuopelnus ją apdovanojo Gedimino ir Vytauto Didžiojo ordinais.

Prasidėjus II p. karui, El. Gimbutienė, kaip ir daugelis iš mūsų, pasitraukė su šeima į Vakarus. Pasiekusi Amerikos krantus 1949

A.A. ELENA GIMBUTIENĖ

m., pradžioje gyveno Bostone su sūnaus inž. Jurgio Gimbuto šeima, o vėliau persikėlė į Los Angeles pas dukrą Aldoną Činikienę. Tačiau ir čia, nors ir neturėdama gimtosios žemės po savo kojomis, ji nesėdėjo rankų sunėrusi. Ji jau nuo 1934 m. priklausė Lietuvoje Skautų sąjungai, buvo narė skautams remti draugijos, suorganizavo skautus Fredoje ir t.t. Tad Bostone ji vėl pradėjo dirbti su skautėmis ir buvo paskirta tuntininke. Ji yra viena iš pirmųjų iniciatorių, kurios Amerikoje skautų tarpe atgaivino Vilniaus Kaziuko muges. Ji taip pat buvo ir skautiškos spaudos bendradarbė. Lietuvių skautų vadovybė už jos darbą ir pasišventimą, suteikė jai vyresnės skautininkės laipsnį ir apdovanojo Lelijos ir Geležinio Vilko ordinais.

Jau nuo pat jaunystės ji domėjosi spauda. Dar Lietuvoje rašė įvairiais agronomijos klausimais šiuose žurnaluose: "Kosmos", "Žemės ūkis", "Naujoji sodyba" ir kitur. Ji yra parašiusi ir išleidusi dvi knygas (vadovėlius), būtent: "Augalų genetika" (Kaunas, 1936) ir "Daržovių sėklininkystė" (Vilnius, 1942). Tai buvo pirmieji Lietuvoje vadovėliai iš tų specialybių. Paliko labai daug savo užrašytų atsiminimų. Ji taip pat buvo ir mūsų "Moters" žurnalo bendradarbė.

Atrodo, kad darbas velionei buvo gyvenimo palaima. Todėl senatvėje ji atrado dar vieną pamėgtą užsiėmimą, t.y. iš natūralių jūrinių kriauklių daryti įvairius paveikslus. Su tais paveikslais ji dalyvaudavo parodose Los Angeles, kur susilaukė gražių atsiliepimų ir įvertinimų.

Daug tų savo meno kūrinių išdalino draugams ir pažįstamiems. Be to, sudarė kriauklių mokslinį rinkinį su lotyniškais pavadinimais ir padovanojo Vilniaus Universitetui 400 metų sukakties proga. Tas rinkinys dabar yra universiteto gamtos muziejuje su jos portretu.

Visi, kurie velionę pažinojo, sako, kad ji mylėjo žmones ir bendravo su jais. Visą laiką palaikė artimiausius ryšius su savo vaikų šeimomis, o ypatingai džiaugėsi anūkais ir proanūkais, kurių jau turėjo nemažą būrelį. Sūnaus Jurgio tvirtinimu, ji būdavo visuomet kuo nors užimta, mėgo lankyti įvairius lietuviškus renginius, parodas, koncertus ir kt. Kai tik galėjo, lankė ir Los Angeles lietuvių šv. Kazimiero parapijos bažnyčią ir dalyvaudavo pamaldose.

Toje pačioje bažnyčioje gedulingas šv. Mišias už a.a. Elenos Gimbutienės sielą atnašavo kun. dr. Algis Olšauskas ir kun. dr. Petras Celiešius. Kompz. Br. Budriūnas su choru ir solistais p. Dapšiais išpildė jo paties sukurtas "Mišias mirusiems". Šermenu metu budėjo uniformuotos skautininkės, o jos karstą paskutinėje šios žemės kelionėje nešė sūnaus draugai: V. Varnas, M. Naujokaitis, A. Mažeika ir kiti. Kapuose buvo pasakytos kelios atsisveikinimo kalbos su velione. Ypač nuoširdžius atsisveikinimo žodžius tarė prof. J. Kupriomis, buvęs jos kolega dar Dotnuvos Žemės ūkio Akademijoje. Palaidota Forest Lawn Memorial-Park, Glendale, Calif.

Tebūna lengva Amerikos žemė, kuri ją priglaudė amžinai ...

S.G.

DR. M. BUDRIENĖS IR ŠEIMOS MOKSLO LAIMEJIMAI

A. A. ALEKSANDRA VAISIŪNIENĖ

**“Moters” bendradarbei
ALEKSANDRAI
VAISIŪNIENEI
iškeliavus amžinybėn,
nuoširdžiai užjaučiame
šeimą ir artimuosius.
Ilsėkis ramybėje!
“Moters” redakcija**

“... Pagrindinė Dantės “Dieviškosios Komedijos” tema yra sekanti: Viešpaties valioje yra mūsų ramybė. Tai graži tiesa tol, kol ji mūsų nepaliečia. Ir nors mes gerai žinome, kad amžinasis gyvenimas ir laimė prasideda tik su mirtimi, mirties faktas kaskart visus supurto. Juk ir šv. Lukas sako, jog “gyvybė yra didesnis dalykas už valgį, o kūnas — už drabužį.” Ir juo labiau, kai yra kalbama apie gabaus, darbingo žmogaus mirtį, kuris iki paskutinės valandos norėjo dirbti, daugiau palikti, daugiau kovoti, niekad nenurimti. Dabar Aleksandra ilsisi ramybėje. Jos kova yra baigta. Todėl iš tikro nedera klausti, kam skamba gedulingas varpas. Jis skamba kiekvienam, ir su kiekvieno brolio ar sesers mirtimi mes daromės mažesni, mažesnė ir mūsų mylima Lietuva. Oscar Wilde pastebi, jog “būna momentai, kad skausmas pasirodo esąs vienintelė teisybė.” Tokią valandą mes išgyvename čia, palydėdami Aleksandrą amžinybėn.

Visi žinome, kokią didelį darbą Aleksandra yra atlikusi Bendruomenėi. Kartą ji sakė: “Kelias į Maracay yra mano pėdomis minte išmintas...” Kiek ji yra

Ne visi ateiviai po II p. karo lengvai kūrėsi Amerikos žemėje. Kaip ir senosios kartos emigrantams, taip ir naujesiems, vieniems sekėsi geriau, o kitiems labai sunkiai. Didžiausia problema pradžioje buvo silpnas anglų kalbos mokėjimas. Bet daugelis iš mūsų nuo pat pirmos dienos pradėjo rūpintis, kad galėtų geriau čia įsikurti. Tad daug kas savo tvirtu pasiryžimu ir sunkiu darbu nugalėjo visas kliūtis. Viena iš tokių šeimų yra dr. Milda ir dr. Stasys Budriai Čikagoje.

Su daktarais Budriais aš jau buvau pažįstama nepriklausomais laikais Kaune, kai visi drauge studijavome Vytauto D. universitete. Juodu buvo pasirinkę mediciną, o aš humanitarinius mokslus, nes dar gimnazijos suole svajojau būti mokytoja. Abu Budriai buvo kauniečiai, o aš vilkaviškietė, atvažiavusi iš Sūduvos lygumų į laikiną Lietuvos sostinę, domėjaisi ir miestu, ir apylinkėmis, ir žmonėmis, ir bendrai visu gyvenimu. Prisimenu, kai visi dalyvaudavome universiteto mokslo metų pradžios iškilmėse (initium semestri), kai žygiuodavome su vėliavomis ir įvairiaspalvėmis kepuraitėmis parodę metu Laisvės alėją, kai dalyvaudavome suvažiavimuose, įvairiose akademijose, minėjimuose ir kitur, o birželio mėnesį užbaigdavome mokslo metus su studentiška programa prie Joninių laužo. Kadangi mudvi su Milda Budriene priklausėme

surinkusi pinigų labdaros tikslams, spaudai. Ji, kaip sakoma, net mūsų žmones yra leidusi į mokslą, belsdamasi į geraširdžių duris ir rinkdama skatikus, vis norėdama padėti.

Spaudos darbe Bendruomenės korespondentė Aleksandra išvarė giliausią vagą. Sakiau ir sakysiu, kad be Aleksandros Vaisiūnienės lietuviai neturėtų savo kronikos, pilnos paskutinio dešimtmečio istorijos. Ką Aleksandra sakė, buvo šventa tiesa, nes spaudos darbas buvo jos gyvenimas... (Ištrauka iš Venezuelos LBK valdybos pirmininko dr. V. Dambravos kalbos, sakytos 1982 m. III. 14 prie a. a. A. Vaisiūnienės kapo.)

A. a. Aleksandra Vaisiūnienė rašė “Moters” žurnale apie vegetarinę mitybą. Iš anksto buvo prisiuntusi daug straipsnių, kuriuos ir ateityje spausdinsime. (red.)

Studentų skaučių draugovei, tai pavasarį visos darydavome iškylas į Panemunę, Pažaislį, į Fredos pakrausę, kur prisirinkdavome pirmų žibučių ir žygiuodavome atgal namo su daina.

Nelaimingas karas ir okupacijos išblaškė visus, išskyrė ir gerus studijų draugus. Atsidūrę, Vakaruose, vieni iš mūsų skurdo ir beviltiškai liūdėjo dėl paliktų namų bei artimųjų, bet kai kurie stipriai suėmė save į rankas ir gilinosi į mokslą. Tad daktarai M. ir St. Budriai, pasiekę JAV-bes, atliko medicinos praktiką ligoninėse ir išlaikė nustatytus gydytojų egzaminus, įsigydami teises verstis medicinos praktika šiame krašte. Daug kas tvirtina, kad tie egzaminai yra labai sunkūs, o ypačiai Illinois valstijoje.

Šiandien abu daktarai Čikagoje turi savo Medicinos Centrą (Medical Center) S. Kalifornijos ir 51 gatvės sankryžoje. Nors iš lauko atrodo ir nedidelis namelis, bet viduje viskas gražiai įrengta. Ten dirba sekretorė, laborantė ir rentgeno technikė. Žmonėms yra labai didelis palengvinimas, nes nereikia važiuoti į ligoninę ar kur kitur, bet ten pat daromi visi kraujo tyrimai, kardiogramos, rentgeno persvietimai, nuotraukos ir t. t. Atrodo, kad tame centre, “viešpatauja” moterys, bet iš tikrųjų ne. Ten dr. St. Budrys, kaip šeimos galva, daugiausia viskuo rūpinasi ir tvarko visus reikalus. O tų darbų yra apščiai, nes ir ligonių kiekvieną dieną būna labai daug. Pacientų tarpe yra ne tik lietuvių, bet ir daug kitataučių. Žinoma, ir man kartais tenka ten atsilankyti.

Dr. St. Budrys yra bendros medicinos gydytojas (Family physician), o dr. M. Budrienė turi alergijos ir imunologijos

DR. ST. IR M. BUDRIAI

• MOTERYS PASAULYJE

KANADOS GENERALINIS GUBERNATORIUS ED. SHRYER
SU ŽMONA IR KLB IR BALTIEČIŲ FED. PIRM. J. KURAITĖ

specialybę. Be to, ji nuo 1958 metų dirba Illinois universitete ir turi ass. prof. of medicine" titulą. 1974 metais ji išlaikė alergijos ir imunologijos egzaminus ir įsigijo specialybę. Kitais metais išlaikė Floridos valstijos nustatytus egzaminus ir įsigijo teisės ten praktikuoti mediciną. Ji taip pat turi ir Indianos valstijos leidimą.

Jų duktė Gražina turi Chicagos universiteto doktoratą iš sociologijos ir dabar yra "Ass. prof. of sociology" De Paul universitete. Žentas irgi turi Chicagos universiteto doktoratą iš diplomatinės istorijos.

Nuo 1960 iki 1970 metų daktarai Budriai leido medicinos žurnalą — "Biuletenis". Dr. M. Budrienė dažnai skaito mediciniskąs paskaitas amerikiečių ir lietuvių gydytojų suvažiavimuose.

Visa Budrių šeima domisi ne tik savo profesiniu darbu, bet ir mūsų kultūriniu bei visuomeniniu gyvenimu. Jie aukoja švietimo reikalams, dainų bei muzikos ansambliams, spaudai ir kt. Jų Medicinos Centre randi "Times", "Family Circle", "Woman's Day", o taipgi "Aidus", "Pasaulio Lietuvį", "Skautų Aidą", "Moterį" ir kitus mūsų žurnalus.

Tad visai daktarų Budrių šeimai linkime sėkmės gyvenime ir ištvermės visuose mokslo darbuose.

S.G. Čikagoje.

Režisierė ir aktorė Elena Dauguvietytė-Kudabienė už lietuvišką kultūrinę veiklą gavo Kanados Lietuvių Bendruomenės premiją. E. Kudabienė jau daugelį metų darbuojasi teatrinėje veikloje. Premija buvo iškilmingai įteikta dalyvaujant bendruomenės atstovams ir gausiai publikai.

Muzikė Ona Metrikiene laimėjo pirmąją premiją džiukų dainų konkurse

Advokatė Joana Kuraitė yra Kanados Lietuvių Bendruomenės pirmininkė. Joana yra jaunosios kartos atstovė, sėkmingai vadovaujanti lietuviškoje visuomenės veikloje.

Anita Pakalniškytė, iš Hamiltono, laimėjo Ontario provincijos dainavimo varžybose pirmąją vietą. Anita yra diplomuota farmacininkė. Šalia farmacijos ji taip pat studijavo muziką ir dažnai koncertavo lietuvių visuomenei. Anita Pakalniškytė gavo stipendiją iš Canadian Imperial Bank of Commerce tęsti muzikos studijas, o valdžios stipendiją — pagilinti farmacijos studijas.

Solistė Slava Žemelytė, iš Toronto, įdainavo naują plokštelę "Su Jumis". Solistė yra išleidusi ir daugiau plokštelių. Ji yra plačiai žinoma lietuvių visuomenei Kanadoje ir JAV.

Dailininkė Ada Peldavičiūtė-Montvydienė (1911-1967 m.)

Jos pomirtinės parodos buvo surengtos brolio pastangomis Amerikos ir Kanados įvairiose vietovėse.

Ada Peldavičiūtė gimė 1911 . XI. 28 d. Ketūnų dv. Kuršėnų vls., šiaulių aps. Iš mažų dienų ji turėjo nepaprastą pomėgį piešti, todėl pradėjusi mokslą, pasirinko meno studijas. Ji mokėsi Kauno Meno mokykloje, vėliau tęsė Florencijoje. Jos meniškam pajutimui turėjo reikšmės gražioji Žemaitijos gamta ir Florencijos meno paminklai. Padedama gerų pedagogų, ji subrendo kaip rimta menininkė, daug savo kūrybos skirdama portretinei tapybai. Ji daug kur dalyvavo įvairiose meno parodose, sulaukdama daug dėmesio ir gerų meno kritikų atsiliepimų.

Šiose pomirtinėse meno parodose žiūrovai yra supažindinami su ankstesne ir vėlesne dailininkės Ados Peldavičiūtės-Montvydienės, kuri taip nelauktai pasitraukė iš šio gyvenimo, kūryba.

Jonė Kvietytė, žinoma išraiškos šokių dėstytoja (Yone Young), baigė meno studijas. Jos asmeniška paroda įvyko š.m. - vasario mėn. Banff, Alberta. Kanados Vakaruose.

**DAILININKĖS VIDOS
KRIŠTOLAITYTĖS KŪRYBOS
PARODA ĮVYKO 1981 M. GRUODŽIO
MĖN. 5-6 D. TORONTE, KANADOJE.**

Buvęs klebonas kun. P. Barius OFM su draugijos narėmis: iš k. bibliotekos vedėja S. Miniotienė, D. Reginienė, L. Murauskienė.

Po parodos susitiko buv. klasės draugės, iš k. **G. Butkienė**, dail. **J. Mickūnienė**, **J. Čiurlienė**, **B. Vaitiekūnienė** (paroda vyko Lietuvių Namuose Toronte)

• ORGANIZACINĖ VEIKLA

K.L.K.M.D-JOS PRISIKĖLIMO PARAPIJOS SKYRIAUS SUKAKTUVINĖ ŠVENTĖ

Toronto Priskėlimo parapijos L.K. Moterų Draugijos valdyba surengusi iškilmingą 25-rių metų jubiliejaus paminėjimą: iš k. R. Valickienė, pirm. B. Čepaitienė, kun. A. Simanavičius OFM, dr. J. Čuplinskienė, R. Stabačinskienė, B. Stanulienė, R. Grigonienė, N. Racevičienė, R. Simanavičienė, J. Punkrienė.

Draugijos buvusios primininkės: iš k. dabartinė pirm. B. Čepaitienė, B. Birietienė, A. Sapijonienė, dr. M. Karkienė, D. Reginienė, L. Murauskienė, trūksta A. Kuolienės.

Lietuvių Katalikių Moterų Draugiją Kanadoje įsteigė naujosios ateivės, kurių tikslas buvo tęsti Lietuvoje pradėtą krikščioniškosios meilės darbą.

Pirmasis susirinkimas įvyko 1949 m. balandžio mėn. 10 d., kur buvo įsteigtas Toronto skyrius. Vėliau įsikūrus antrai parapijai ir gavus centro valdybos sutikimą, Toronto skyrius 1956 metais buvo padalintas į du skyrius: Šv. Jono Krikštytojo ir Priskėlimo parapijų.

1981 m. gruodžio mėn. 5-6 d. Priskėlimo parapijos skyr. atšventė savo veiklos 25-rių metų sukaktį. Šventė pradėta šeštadienį, gruodžio mėn. 5 d., dail. Vidos Krištolaitytės paroda, kurią atidarė skyr. pirm. B. Čepaitienė. Apie dailininkės kūrybą kalbėjo K. Manglicas. Dailininkė, kuri gyvena New York'e, buvo atvežusi 51 paveikslą, daugiausia gamtovaizdžių.

Pagrindinė sukaktuvių dalis įvyko sekmdienį Priskėlimo parapijos bažnyčioje. Kunigams lydint, skyriaus narės, pasipuošusios tautiniais rūbais, įnešė Lietuvos ir savo skyriaus vėliavas. Šv. Mišias už mirusius ir visas nares atnašavo dabartinis skyr. dvasios vadas kleb. A. Simanavičius, O.F.M., buv. pirmasis skyr. dv. v. kun. P. Barius, O.F.M. ir kun. L. Januška, O.F.M. Iškilmių metu giedojo Toronto Concert Singers, kanadiečių profesionalų choras (jame gieda ir lietuviai). Choras, diriguojamas G. Neufield, atliko Leo Hassler mišias, A. Kačanausko ir J. Gaidelio giesmes. Skaitymus atliko skyr. vald. narės. Aukas atnešė buvusios skyriaus pirmininkės.

Tuoju po iškilmių bažnyčioje parapijos salėje įvyko šventės akademinė dalis. Po kun. P. Bariaus, O.F.M. invokacijos sveikino: g. kons. dr. J. Žmuidzinas, Kun. Vien. pirm. A. Simanavičius, O.F.M., centr. v. pirm. dr. O. Gustainienė, L.B. pirm. adv. J. Kuraitė. Raštu sveikino kiti skyriai, NPM seserys, Evangelikų par. moterys, L. Namai, K.L. fondas ir kiti. Įdomią paskaitą apie moters ir motinos vaidmenį asmenybės formavime skaitė dr. A. Šidlauskaitė.

Programą pranešinėjo ir svečius pristatė vald. vicepirm. dr. J. Čuplinskienė. Šventės dalyviams padėjo pirm. B. Čepaitienė. Svečiai buvo pavaišinti puikia vakariene, kurioje dalyvavo apie 300. Šventė praėjo labai pakilia ir jaukia nuotaika. Sukaktuvių proga buvo išleistas iliustruotas leidinys. Priskėlimo parapijos skyriui linkime sėkmingai ir ateityje darbuotis lietuvių gerovei!

MŪŠŲ GĖRALAI BIOCHEMIJOS "AKYSE"

Jonas Prunskis, Dipl. chemikas

Vanduo yra vienas iš svarbiausių mūsų gėralų, nes apie 70% mūsų kūno svorio sudaro vanduo. Praradus 10% mūsų kūno vandens, mes susirgsime, o praradus vandens kūne 20% — mirsime. Vanduo reikalingas kūno vandens papildymui, o taipgi virškinimo traktui. Svarbu, kad vanduo būtų švarus. Lietuvoje vanduo buvo iš šaltinių ar šulinių ir neturėjome jokio klausimo dėl vandens švaros. Miestuose vanduo mažiau ar daugiau užterštas, nors jį tiria laboratorijos, tačiau gerti žalią vandenį, ypač žemos kultūros šalyse, yra labai neatsargu. Pvz. būdamas Leningrade prieš kelerius metus, gėriau žalią vandenį, o ten per paskutinį karą yra žuvę virš milijono žmonių. Tad grįžus man į namus, viduriavimą sulaukė tik keli gydytojai.

Gėralai turintieji kofeino — tai kava, arbata, kakava, įvairūs papsai bei šokoladas. Visi šie gėrimai turi kofeino. Kofeinas yra alkaloidas. Vaistinėse jis yra miltelių formoje ir gana plačiai vartojamas medicinoje. Kofeinas veikia kaip stimulas: didina kraujo spaudimą ir širdies veikimą, veikdamas į širdies muskulus; padidina ir gilina alsavimą. Kofeinas veikia į centralinę nervų sistemą. Į inkstus kofeinas veikia šlapumą varančiai, didina ir metabolizmą. Arbata ir kakava turi be kofeino dar alkaloidus, theobrominą bei theophilliną, kurių veikimas yra anologiškas kofeinui. Kofeinas yra narkotikas — prie jo priprantama, priprantama ir prie kavos, arbatos bei kakavos.

Kavos medžio kilmė yra Etiopija. Vėliau per arabus, Persiją išsiplatino po visą pasaulį. Taip 16 - 17 šimtmetų išsiplatino po Europą ir Ameriką. Kavos medžio sėklas - pupeles džiovina, mala — tai ir yra mūsų kava. Kavos puoduke 5 oz. yra gryno kofeino apie 120 mg. Išgertos kavos Amerikoje kiekvienam žmogui tenka po 2.02 puoduko. Prie kavos - dėka kofeino veikimo - priprantama. Didelis kavos kiekis yra žmogui kenksmingas, ką matome iš anksčiau aprašyto kofeino veikimo. Vartojant didesnę kiekį kavos, žmogus darosi

nervingas, nemiega, mažėja ląstelių medžiagų apytaka, veikia į kepenis — išskiria iš kepenų sudėtą cukrų-glykogeną, naikina labai svarbų vitaminą B1, apsunkina geležies hemoglobine susidarymą, gaunasi baimė, gali išsauti šlapumo pūslės vėžį, didina širdies ataką dėl širdies nenormalaus veikimo nuo kavos. Ypač vengtina kava, arbata, papsai, kakava bei šokoladas nėščioms moterims, nes gali gimti vaikas su defektais. Dabar pradėta gaminti kava be kofeino. Kofeiną ištraukia iš pupelių įvairiais būdais, bet dažniausiai vartoja chemikalą methylene chloride. Be kofeino kava sveikatai irgi yra negerai, gali sukelti skrandžio žaizdas, nes tokioje kavoje lieka baltymai — polipeptidai, kas išsautia žaizdas skrandy. Todėl vengti gerti tiek tikros kavos, tiek be kofeino didesniais kiekiais. Niekuomet nepilk į burną be sąmonės žmogui kavos sąmonei atgauti, nes gali papulti į plaučius ir išsauti jų uždegimą.

Arbata. Ji žinoma gana seniai. Kinijoje ją vartojo jau 3000 metų prieš Kristų. Olandai 17 šimtmetį atgabeno į Europą ir taip paplito po visą pasaulį. Arbatos daug išgeriama Rusijoje, Lietuvoje, Anglijoje. Anglai arbatos suvartoja 5 kartus daugiau negu kavos, o amerikiečiai atbulai: 5 kartus daugiau kavos, negu arbatos. Arbatoje, kaip ir kavoje, veikiantis pradai yra kofeinas, tik jo mažiau negu kavoje, bet turi theophilino bei teobromino, kurių veikimas panašus kofeinui. Arbatos puodukas 5 oz. turi 45 mg. kofeino. Didesnis stiprios arbatos vartojimas yra tiek pat žmogui žalingas, kiek ir kavos. Arbata yra gaunama iš arbatos medžio lapų ir jos gali būti rudos, žalios ar tarpinės — tai priklauso nuo lapų paruošimo — fermentacijos. Theophilinas yra stipresnis širdies stimulas negu kofeinas, taigi dideli kiekiai stiprios arbatos gali būti blogiau už kavą.

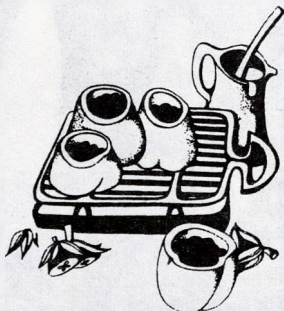
Minkšti gėrimai (soft drinks) Amerikoje yra 13 bilijonų biznis. Juose yra nemažai kofeino irgi, pavz. Coco-cola 12 oz. butelis turi 42 mg., RC cola 36 mg., Diet

pepsi — 34 mg., Mountain dew — 49 mg., Dr. Peper — 1 mg. Didelį kiekį minėtų gėrimų išgėrus gaunasi nuo kofeino tokie patys požymiai, kaip nuo didelio kavos naudojimo. Be to, reikia žinoti, kad minkštuose gėrimuose yra visokių priedų, kurie apsugo juos nuo sugedimo. Tie prezervatyvai — chemikalai irgi nebus priedas žmogaus sveikatai. Ypač reikia vengti gerti dažytų gėrimų, nes daug dažų yra iš akmens anglių dervos, kas gali sukelti vėžį.

Kakava. Kakavos medis yra kilęs iš pietų ir vidurio Amerikos. Kakava turi ne tik kofeiną, bet ir theobrominą bei theophilliną, kurių veikimas panašus kofeinui. Kakavos puodukas 5 oz. turi 13 mg. kofeino. Kakavą vartoja šokolado gamybai. Šokolado pieno puodukas 5 oz. turi 30 mg. kofeino. Visi gėrimai, turintieji kofeino kaip kava, arbata, papsai, kakava bei šokoladas dideliais kiekiais žmogui kenkia. Ypač jų turėtų vengti nėščios moterys, nes nukentės ne tik jos, be ir jų vaikas gali gimti su defektais. Jeigu geri kavą, arbatą — gerk vieną kitą puoduką, bet ne kvortom.

Alkoholis. Tai yra visų rūšių degtinė, alus, vynas. Alkoholis yra bakterijų produktas, paverstas iš angliavandenių kaip cukraus, krakmolo ir gaunasi taip vadin. ethilio alkoholis. Visi žino, kad alkoholis žmogui nesveika, tačiau nedideli kiekiai išgerti žmogui suėjimuose socialiai priimta. Didelio kiekio alkoholio vartojimas, ypač merginoms ir ponioms, tiek socialiai, tiek ir visuomeniniai veikia jas labai atstumiančiai. Kas baliuje tokią šokdins, dvokiančią alkoholiu ar nikotinu.

Pienas. Jis laikomas ne vien gėrimu, bet ir maistu. Pienė yra visos žmogui reikalingos medžiagos: baltymai, riebalai, vitaminai, mineralai. Tačiau dideli kiekiai pieno vartojimo bei jo produktų negerai vien dėl jų riebalų. Perkant liesą pieną, jeigu jame atskirti riebalai centrifūga, tai tvarkoje; jeigu liesas pienas padaromas pridėdam vandens, tai jame yra mažiau ne tik riebalų, bet mažiau ir baltymų, vitaminų, mineralų. Toks pienas yra menkos vertės. Pienas iš pieninių yra tikras — jo nedaro iš miltelių. Jį pieninėse pasterizuoja, t.y. šildo ilgesnį laiką prie 70-74 Celsijaus taip, kad pieno skonis nepasikeičia, bet užmuša arba nepavojingomis padaro tuberkulozės bei kitas virusines bakterijas. Todėl pieną geriau pirkti ne iš kaimo, bet iš krautuvių. Čia pienas pasterizuotas, pridėta antirachitinio D vitamino ir hemogenuotas, t.y. nenusistovi riebalai — jų globulos mašina sudaužomos, be to pieninėse švara prižiūri valdžios žmonės.

UŽPILDYKIM LAIKĄ

Ar reikia rūpintis laiko tekme? Juk laikas nesustoja. Sakome, kad laikas neturi dabarties. Kalbame apie laikotarpį, lyg būtų koks tarpas laiko vienetų: ar tai metai, ar dienos, ar valandos, ar minutės, sekundės, ar net jų dalys. Kaip upės vanduo ištisai teka, taip ir mūsų laikas slenka nesustabdomai, sakytum, nepailstamai visuomet: praeity ir ateity, ir iki amžinybės.

Vieniems laikas greit prabėga, o kitiems jis tęsiasi ilgai, kad tenka laukti, kol viena ar kita minutė praeina. Kodėl toks skirtumas laiko bėgiui charakterizuoti? Kur yra priežastis, kad vienam laiko per mažą, o kitam net labai per daug? Ypač sunku tiems, kurie nežino, ką jiems daryti su tuo įkyriu laiku. Čia tai ir glūdi pagrindinė priežastis: nes dažnas nežino laiko esmės. Laikas yra palaima tiems, kurie jo eigos neseka. Gamta teikia mums laiką, kad jį užimtume, nes juk ne be reikalo sakoma, kad nebepagausi tos minutės, kuri jau praėjo. Užpildytas laikas tampa, lyg sakytum, esąs be eigos. Nebepaisomas laikas yra normalus ir sveiko žmogaus bičiulis.

Kaip reaguoja įvairaus amžiaus žmonės į laiko tėkmę? Jei darbas laikomas žmogaus palaima, tai vidutinio amžiaus asmenys retai kada nusiskundžia laiko įkyrumu. Ir darbe, ir pramogose jaunas žmogus nemato laiko eigos ir jam net to laiko per mažą. Rodos, jei para turėtų ne 24 valandas, o 48, tai jis galėtų daug daugiau ką nuveikti, ir jam to

laiko nebūtų per daug. Dažnas, ypač jei sveikas ir darbštus, net nepagalvoja apie laiko esmę, nes jam to laiko vis per mažą. Greta darbo jis turi nesibaigiančią eilę buitinių ir šeimos rūpesčių.

Visai kitaip laikas atrodo vyresniam asmeniui. Išėjusiam į pensiją atsiveria prailginta diena, kurios laikas prašosi užimamas. Bedirbdamas, jis dažnu atveju net nakties poilsiui nebeturėjo užtektinai laiko. O dabar pasidarai, lyg sakytum, koks "senis besmegenis" ar karštinčius, kuriam, kaip senovės kaime sakydavo, vieta tik užpečky sėdėti. Bet čia Amerika, nesustabdomos veiklos kraštas. Tai kodėl gi vyresnio amžiaus žmogus turi tapti pasyviu manydamas, kad užtarnautas poilsis reiškia jo neveiklumą. Juk poilsiui yra skirta naktis, o nuolatiniam poilsiui randame vietą kapinyne.

Užpildyti laiką yra ypatingai svarbu vyresnio amžiaus žmogui. Prailgstantis laikas keršija, nes tokio neveiklaus asmens sveikata pašlyja. Fizinė sveikata yra ypač svarbi senesniui, nes nejudinami, nenaudojami kūno raumenys bei sąnariai atrofuojasi. Net daktarai pataria tokiems bent daug vaikščioti, kad kraujo apytaka, o su ja ir širdis veiktų normaliai. Tat ypač fizinis darbas yra reikalingas. Ne vien greito vaikščiojimo (nebūtinai bėgiojimo — "Joging'o") reikia, bet ir kurio nors darbo darže, ar kurio kito rankų darbo. Be to, dar

labai populiarius priedas dabar yra mankšta, o ypač nūdien madinga "yogas".

Taipgi smegenys neprivalo "trūnyti": ar tai pluksną valdant, ar muziką bei dainą puoselėjant, ar draugaujant su vienamežiais, ar ypač teikiant pagalbą artimiems, jos reikalingiems. Visur savanoriškas darbas ir bet kuris užsiėmimas, kad ir kiek nuvargina vyresnio amžiaus asmenį, bet tas nuvargis jam juo labiau yra reikalingas, kad naktinis poilsis taptų vien tikras malonumas ir jėgų atnaujinimas.

O kaipgi su mūsų mažyliais? Pas vaiką energija kunkuliuoja, nelyginant verdantis vanduo. Jis daug ko nori, visur greit bėga ir stengiasi pamėgdžioti vyresniuosius, nes ir pats labai nori galimai greit išaugti iš vaikystės metų. Kiek daug problemų turi modernioji ir sumiesčionėjusi visuomenė su savo atžalynu. Tėvai skuba, bėga ir triūšia. Dažnas net poilsio laiko nebepaiso, kad tik tuos savo mažylius viskuo aprūpintų. Ir ne vien medžiaginius, bet ir dvasinius savo vaikučių poreikius nepamiršta rūpestingi tėveliai. Bet tai dar ne viskas. Kaip ir vidutinio amžiaus, taip ir vyresniems, bet užvis labiau augantiems vaikuiams reikalinga tvarkyti laiko tėkmę. Tat vaikų laikas turi būti tėvų rūpestingai svarstomas ir užpildomas. Kiekvienam vaikui šeimoje turi būti nuo pat mažens "įkaltos" pareigos: ar tai kambario tvarkymas, ar stalo padengimas ar indų plovimas, ar žaislų parinkimas, ar organizacijose dalyvavimas. Žodžiu, vaikas turi priprasti pozityviai praleisti laiką ir iš pat jaunų dienų suprasti pareigingumo vertę. Kai tėvai sau, o vaikai sau eina, tai štai ką matome modernioje Amerikoje: vaikai nebepaiso tėvų, nuo jų pabėga. Mergaitės nebevertina rūtų vainikėlio, ir yra atsitikimų, kad keturiolikos ar dar jaunesnės mergaitės jau gimdo. O Lietuvoje (man rašė vienas senyvas kunigas) penkiolikos metų mergaitės apsikrečia sifiliu. Tai kurgi pradžia ir kur galas, jei tėvai nesupranta, kad ir vaikų laikas turi būti racionaliai užimtas, žinoma, neatsisakant bet kurių jaunimui būdingų pramogų. Bet visur tėvų meilinga akis ir rūpestinga ranka turi sekti savo brangausią turtą-atžalyną, kad ir jie išmoktų užpildyti tvarkingai laiką, nes palaidas laikas gali sužaloti vaiką fiziškai ir dvasiškai.

Visi mes džiaugsimės ir dėkosime geram Dievuliui už suteiktą mums gyventi laiką, jei tą laiką sugebėsime ištisai užpildyti.

J. VALIŪNAS

ODOS PRIEŽIŪRA

Mes visos pradėdame senti nuo pirmos mūsų dienos šioje žemėje. Gaila, kad daugelis moterų tą senėjimo procesą pačios pagreitina.

Jauna oda yra elastiška, be raukšlių, tampriai aptempia kaulus ir raumenis. Jaunos odos spalva šviežia, ji neturi dėmių ir sutrūkusių kraujo indų. Kai oda pasensta, ji praranda elastiškumą, suplonėja ir sudžiūva, o poodinis sluogsnis riebalų arba pranyksta, arba išsiskirsto į nepageidaujamas vietas. Raumenys susilpnėja, odos audinys praranda tamprumą, kaklas susiraukšlėja, žandai nukarsta, odos spalva pasikeičia ir raukšlės giliai išvagoja kaktą. Veidas praranda natūralią drėgmę dažnai dėl ligos, skausmų arba nuo saulės ir vėjo.

• Madų ir grožio pasaulis

Veda I. KAIRIENĖ

Putnamo seselių rėmėjų madų parodos (1981.10.4. Čikagoje) dalyvės: iš kairės, D. Prapuolenienė, A. Laitienė, J. Krutulienė, G. Rimkūnienė demonstravo S. Koronkevičienės sukurtus rūbus. Savo siūtus rūbus demonstravo O. Baukienė, M. Memėnaitė ir S. Olšauskienė. Komentatorė — akt. D. Mikužienė; (apačioje) demonstruojami E. Blandytės megzti rūbai.

Per daug saulės, per daug vėjo, šalčio, karščio, garų arba dirbtinis vėdinimas mūsų gyvenamose patalpose gali odą visiškai sunaikinti. Visų šitų negerovių galima būtų išvengti rūpestinga kasdienine veido priežiūra ir drėkinimu. Tokia pati kasdieninė veido išraiška veide išrėžia raukšles. Išraišką reikia keisti ir išmokti atpalaiduoti veido raumenis, o raukšles nuolatos drėkinti. Dažnai raukšlės atsiranda ir dėl hormonų pasikeitimo. Dėl amžiaus oda pasidaro mažiau elastiška ir poodinis sluogsnis susitraukia, priversdamas odą raukšlėtis ir kabėti. Tokiai odai sutvarkyti reikalinga plastinė operacija arba bent rūpestingas drėkinimas ir masažas.

Jūsų veidas turi 55 raumenis, kurie smulkiais plaušais prikabinoti prie odos. Jei jūs visada būsit susiraukus ir turėsit tą pačią veido išraišką, tai raukšlės giliai įsirėš į jūsų veidą ir jų nebus įmanoma panaikinti. Raukšlės pradeda formuotis keturiose pavojingose zonose — apie akis, kaktose, aplink lūpas ir ant kaklo. Jei raukšlės nėra dar labai gilios, jūs galite jas sušvelninti, tepdamos vakare kremu ir naudodamos veido vandenį (toner) iš ryto. Aplink akis naudokite akių alyvą ir specialią akių kaukę (pvz. ginseng). Tomis raukšlėmis reikia susirūpinti anksti, kol dar jos nėra per daug gilios. Sekite taip pat savo veido išraišką. Gerai patyrinėkit savo veidą veidrody. Raumenys turi būti atpalaiduojami ir palengva grąžinami į jų normalią padėtį. Kai veidas atsipalaiduoja ir ilsisi, kraujo apytaka padidėja ir veido raumenys gauna jiems reikiamo maisto. Raukšlės susiformuoja apie burną, jei jūs nuolatos suspaužiat lūpas susijaudinusios ar supykusios. Pabandykite pusiau išsizioti ir atpalaiduoti burnos raumenis. Kaktose raukšlės atsiranda dėl rūpesčių ar įtempto galvojiimo. Pamasazuokite kaktą pirštų galais, kad atpalaiduotų įtempimą.

Niekas negali visiškai panaikinti raukšlių: nei operacijos, nei silikonas, nes raukšlės atsiranda dėl suplyšusio riebalinio sluogsnio. Tepkit odą kremu, naudokite veido kaukes ir lengvai pirštų galais masazuokite raukšles. Masažas stiprina raumenis. Kad veidas be laiko nepasentų, kiekvieną dieną tepkite paakius akių alyva. Nakčiai nepagailėkite veidui riebaus kremo. Būtinai dėkit kremą prieš uždėdamos veido grimą. Ypatingai sausai odai naudokite naktinį kremą ir dienos metu. Kasdieną drėkinamas ir rūpestingai valomas veidas, kad ir su amžiaus raukšlėmis, atrodyt šviežesnis ir jaunesnis.

• Šeimininkų kampelis

Veda L. MURAUSKIENE

DARZŲ IR VAIŠŲ ATSARGŲ PARUOŠIMAS

(tęsinys)

Grybų marinavimas

Švieži kieti nesulaužyti ir nesutrinti jauni grybai nuvalomi, nuplaunami koteliai (paliekant prie kepuraitės ne ilgesnius kaip 0.5 cm), kaziškų ir ūmėdžių nulupama kepuraičių odelė ir keliuose vandenyse švariai išplaunami. Skaniausi grybai marinuoti jų pačių sultyse. Jie gaminami taip: nuvalyti ir paruošti grybai sudedami į puodą, užpilami vandeniu (10 kg grybų 1.5–2 l vandens), įberiama druskos ir palengva verdami iš pradžių uždengtame puode. Kai užverda, puodas atidengiamas, grybai dažnai pamaišomi ir nugraibomos putos. Tada sudedami prieskoniai ir supilamas šaltu vandeniu atskiestas actas. Iš viso verdama apie 15–20 min., skaičiuojant nuo užvirimo. Kai skystimas ima skaidrėti, pasidaro tįstantis, o grybai pradeda nusėsti į dugną, puodas nukeliamas, ir grybai supilstomi į nedidelius stiklainius, kurie tuojau pat hermetiškai uždaromi.

10 kg nuvalytų grybų imama:

2 l vandens, 450 g druskos, 40 cm³ acto (80%), 2 g lauro lapelių, 2 g kvapiųjų pipirų, 50 g krapų.

SŪDYMAS

Sūdyti galima paprasčiausiose lapuočių

medžių statinaitėse, emaliuotuose kibiruose, glazuruotuose moliniuose puoduose ir stiklainiuose arba buteliuose. Sūdomos daržovės, grybai, mėsa.

Druskos tirpalas produktams užpilti turi būti ne silpnesnis kaip 5%, nes tokioje koncentracijoje mikroorganizmai negali veistis. Daugeliu atvejų sūdant berama žymiai daugiau druskos. Todėl sūdytos daržovės bei grybai prieš vartojimą gerai išmirkomi. Tada jie atgauna natūralią išvaizdą ir skonį. Sūdyti konservai laikomi šaltai.

Rūgštinės, špinatai, ir salierų lapai.

Jauniems špinatų ir rūgštynių lapeliams nutraukomi tik koteliai, senesniems — pašalinamos ir gyslos. Salierai imami su koteliais. Jei lapai labai nešvarūs, nuplaunami, bet geriau stengtis surinkti švarius lapus ir juos tik nušluostyti. Paskiau lapai sukapijami arba supjaustomi, gerai pasūdomi ir šaukštu kietai sukemšami į švariai išplautus ir iškaitintus butelius. Sunka, kuri atsiranda pasūdžius lapus, užpilama ant viršaus, paliekant 2/3 butelio kaklelio nepripildyto. Buteliai užkemšami išvirintais kamščiais ir užlakuojami arba užrišami. Buteliai laikomi gulsčiai, kad tarp kamščio ir sunkos nebūtų tarpo ir kamščiai neišdžiūtų.

Burokėlių koliai. Jaunų burokėlių koteliai (galima sūdyti ir lapus) nuplaunami, smulkiai supiaustomi ir gerai pasūdomi.

Toliau paruošiami kaip rūgštinės.

Krapai. Nuo stiebų nuskinami žali lapeliai, sudedami sluoksniais į stiklainius, storai pabarstant druska, ir gerai suspaudžiami. Ant viršaus uždedamas dangtelis ir paslegiama. Indas aprišamas.

Vitaminingas prieskonių mišinys sriuboms ir antriesiems patiekalams. I būdas. Nuvalomi 1 kg petražolių šaknų, 250 g porų šaknų, 5 ankštpipiriai, 50 g morkų, 250 g salierų šaknų. Viskas sumalama mėsamale, pridedama 250 g druskos, pjaustytų petražolių, salierų bei porų lapų ir išmaišius sudedami į švariai išplautus iškaitintus stiklainius. Šie užrišami plastika arba uždaromi dangteliais.

Šio mišinio šaukšto pakanka 4 l nesūdytos sriubos.

II būdas. 1 kg petražolių šaknų, 1/2 kg salierų šaknų, 1/2 kg porų šaknų, ankštpipiris, 1 kg morkų, 750 g druskos.

Visų rūšių daržovės peiliu supjaustomos mažais gabalėliais, suverčiamos į dubenį, apibarstomos druska ir gerai išmaišomos. Mišinys sudedamas į mažus stiklainius, kurie užrišami arba uždaromi dangteliais, ir laikoma šaltai.

Mišinio šaukšto pakanka 6 asmenims sriubai arba mėsei bei žuviai paskaninti.

Sūdyti grybai. Sūdyti galima įvairių grybų mišinius, bet geriau — kiekvieną jų rūšį atskirai. Dažniausiai sūdomos rudmėsės, guotės, ūmėdės, gruzdai, paliečiai, kelmučiai ir kiti prastesni grybai.

Surinkti švieži grybai gerai nuvalomi ir nuplaunami, kad neliktų prilipusių šiukšlių ar žemių.

Gruzdas reikia 2–3 dienas mirkyti šaltame vandenyje, porą kartų per dieną jį pakeičiant. Kad nebūtų iškilę viršum vandens, grybai paslegiami mediniu dangteliu.

I būdas. Sūdomi nevirti grybai. Nuvalyti jie dedami 5–7 cm sluoksniais į statinaites, kibirus ar kitokius indus. Kiekvienas sluoksnis storai apibarstomas druska. Jos imama 4.5–5.5% grybų svorio.

Pripildžius statinaitę, grybai uždengiami sūriame vandenyje suvilgyta drobule, uždedamas dangtelis ir paslegiama.

Po kelių dienų, grybams nusėdus, indą galima papildyti taip pat paruoštais grybais.

Šiuo būdu sūdyti grybai tinka vartoti tik po 1.5 mėnesio.

II būdas. Paruošti apvirti grybai, sluoksniuojant su prieskoniais — krapais, stambiai trintais pipirais, lapeliais, svogūnais ir druska, — dedami į indą. Viršutinis ir apatinis sluoksnis turi būti druskos ir prieskonių. Pridėjus pilną indą, grybai uždengiami drobule, uždedamas dangtelis ir paslegiama.

Sūdyti grybai laikomi šaltai. Reikia dažnai patikrinti, kad jų paviršius nepradėtų pelėti. Pradėjusieji pelėti indų dangteliai ir drobulės, taip pat akmenys nuplikomi verdančiu vandeniu su skalbimo soda ir išdžiovinami, o drobulė, prieš tiesiant ant grybų, vėl pavilgoma sūriame vandenyje.

Marinuotų produktų laikymas

Marinuotus produktus geriausia laikyti šaltai 0–8°C temperatūroje. Hermetiškai (sandariai) uždarytus pasterizuotus produktus galima laikyti ir šiltesnėse patalpose — 0–15°C.

Marinatus labai puola įvairūs pelėsiai, todėl indus reikia dažnai patikrinti, kad produktai visą laiką būtų apsemti skysčiu. Pradėję pelėti marinatai nupilami, produktai perplaunami ir užpilami nauju tokio pat stiprumo šaltu marinatu.

Nuo pelesių galima apsisaugoti, užpilant ant marinato 1–2 cm sluoksnį aliejaus.

Paštetas — "Quiche"

Tešla:

185 g. miltų,
60 g. sviesto,
5 štl. šalto vandens,
1 kiaušinio trynys,
druskos.

Sviestą supjaustyti mažais šmoteliais, sudėti į persijotus miltus su druska ir kapoti, kol susikapos į mažus trupinius. Vandeni išplakti su kiaušinio tryniu, įmaišyti į tešlą ir minkyti, kol tešla nebelips prie lentos. Išminkytą tešlą įvynioti į vaškinį popierių ir laikyti šaldytuve apie 1 val. Atvėsusią tešlą pabarstyti miltais ir iškočioti apie vieno inčio storio, kad tiktų 8 ar 11 inčų kepimo formai su kraštais. Kepimo formą pabarstyti miltais, įdėti iškočiotą tešlą ir gerai įspausti dugne ir šonuose. Viršuje nupjauti likusią tešlą, patepti plaktu baltymu šonus ir dugną subadyti šakute, sudėti įdarą ir kepti nurodytą laiką recepte.

Vištienos ir brakolių įdaras

1 sv. virtų brakolių
1 pd. tarkuoto šveicariško sūrio,
1 pd. virtos ir supjaustytos vištienos,
2 štl. kapoto svogūno, pakepinto,
2 lazda. virtos ir supjaustytos saliero,
3 kiaušiniai,
1 pd. grietinėlės (10%)
2 štl. citrinos sunkos
1 štl. druskos
pipirų pagal skonį,

Sumaišyti brakolius, vištieną, svogūną, salierą ir sudėti į formoje paruoštą tešlą. Pabarstyti tarkuotu sūriu. Kiaušinius, grietinėlę, citrinos sunką, druską, pipirus išplakti ir užpilti ant vištienos mišinio. Kepti prie 375° apie 40 min., arba kol įdaras sutirštės.

Šparagų įdaras

12 nuvalytų ir išvirtų šparagų,
2 kiaušiniai,
2/3 p. grietinėlės (10%)
1 štl. tarkuoto Parmesano sūrio,
druskos, pipirų ir tarkuotos citrinos žievelės.

Nupjauti šparagų galvutes, o kotelius sudėti į paruoštą tešlą formoje. Išplakti kiaušinius, grietinėlę, druską, pipirus ir tarkuotą citrinos žievelę. Įmaišyti šparagų galvutes ir užpilti ant šparagų kotelių.

Pabarstyti sūriu. Kepti prie 350° apie 50 min.

"Quiche Lorraine" įdaras

4 riekelės šoninės (bacon)
1 pjaustyto svogūno,
1 pd. gabalėliais pjaustyto
šveicariško sūrio,
1/4 pd. tarkuoto Parmesano sūrio,
4 išplakti kiaušiniai,
1 pd. grietinėlės (18%)
1 pd. pieno,
1/4 štl. muškato riešuto,
1/2 štl. druskos,
pipirų ir Tabasco padažo
pagal skonį.

Šoninę kepti kol bus trapi, išimti ir nupilti beveik visus riebalus. Palikti tiek, kad galima būtų pakepinti svogūną. Į paruoštą formą sudėti sutrupintą šoninę, pakepintą svogūną ir sūrius. Sumaišyti plaktus kiaušinius, grietinėlę, pieną, muškata, druską, pipirus, Tabasco padažą ir supilti į formą. Kepti prie 375° apie 40 min. Visus paštetus prieš duodant į stalą reikia kiek atvėsinti. Tinka su įvairiais salotais ir mišrainėm.

Salierų mišrainė

1 salierų kelmelis, sukapotas,
3 tarkuotos morkos,
1 žalias pipiras, kapotas,
1 svogūnas, smulkiai
supjaustytas,
1/2 pd. jogurto arba rugščių
grietinės,

3/4 pd. majonezo,
1 štl. salierų sėklų (celery seed),
1 štl. "Worcestershire" padažo,
žalių salotų lapų,

Viską paruošti, sumaišyti inde ir uždengus palaikyti šaldytuve apie 1 val. Servavimo indą iškloti salotų lapais ir sudėti mišrainę.

Itališki špagėtai

1 1/2 p. smulkiai kapotų svogūnų,
2 štl. alyvuogių aliejaus,
2 štl. sviesto,
1 česnako skiltelė, sutrinta,
1 sv. pamidorų, nuluptų ir
sukapotų,
1/4 štl. druskos,
3/4 sv. zukinių, pjaustytų ilgais
rėžiais,
3/4 p. alyvuogių aliejaus,
1 sv. špagėtų,
1/2 pd. šviežiai tarkuoto Parmesano
sūrio.

Keptuvėje kepti svogūnus svieste ir aliejuje, kol gražiai pagels. Sudėti česnaką, pamidorus ir druską, pamaišyti ir lengvai kepti apie 10 min. Kitoje keptuvėje gerai įkaitinti aliejų ir kepti zukinius, kol pasidarys trapūs. Išvirti špagėtus pasūdytame vandenyje. (Nepervirinti!) Gerai nusunkti ir sudėti į pamidorų padažą. Įmaišyti, sudėti į pašildytą servavimo indą. Pabarstyti Parmesano sūriu, sudėti zukinius ir servuoti. Tinka baltas vynas.

• Atsiųsta paminėti

Atogrąžų Saulė — Ispanų Amerikos naujosios poezijos antologija, sudarė ir išvertė — **Povilas Gaučys**; redagavo — **Stasys Goštautas**; dailininkas — **Vytautas O. Virkau**; 588 psl. kaina nepažymėta.

Trisdešimt Istorijų Suaugusiems — **Aloyzas Baronas**; novelės išleido Lietuviškos Knygos Klubas; dailininkė — **Nijolė Palubinskienė**; 170 psl., kaina — \$8.00

Teisėjo Atsiminimai — **Česlovas Butkys**; leidėjai — Lietuviškos Knygos Klubas; dailininkė — **Jonė Karužaitė**; 318 psl., kaina — \$10.00

Šv. Pranciškaus Varpelis — mėseninis religinio-patriotinio turinio laikraštis; leidžia T. T. Pranciškonai; redaktorius — T. V. Gidžiūnas, O.F.M.; metinė prenumerata — \$4.00; adresas: Franciscan Fathers, Kennebunkport, Me. 04046, USA.

Lituanus — Lithuanian quarterly — kultūros ir mokslo žurnalas anglų kalba; redaguoja A. Klimas, T. Remeikis, B. Vaškelis; prenumerata metams \$10.00; adresas: Lituanus — 6621 S. Troy, Chicago, Ill., U.S.A. 60629.

Moterų Dirva — L.R.K. Moterų Sąjungos leidinys; redaktorė — Mrs. Dale Murray; prenumerata metams — \$5.00 Amerikoje, kitur — \$8.00. Adresas — 3005 N. 124th St., Brookfield, Wis. 53005, USA.

Ambrasiejienė R. Newark, N.J., Arūnienė A. Toronto, Ont., Bakšienė M., Chicago, Ill., Balčiūnienė A. Winnipeg, Man., Bogužienė V. Prince Albert, Sask., (2m), Bričkienė A. Chicago, Ill., Budnikienė J., Toronto, Ont., Bureikienė R., Los Angeles, Calif., Čiurlienė I., Toronto, Ont. (2m), Craig A., Willowdale, Ont., Dalindienė V., Toronto, Ont., Danienė D. Ottawa, Ont., Dėdinienė E., Brooklyn, N.Y., Gaideliene G., Omaha, Nebr., Genčiuvienė A. Toronto, Ont., Giedriūnienė O., Tecumseh, Ont., Girėnienė E., Islington, Ont., Grigaliūnienė A., Toronto, Ont., Grokinienė K., Los Angeles, Cal., Grušienė E., St. Petersburg, Fla., Jančiauskienė A., N. Geelong, Australia, Janilionienė J., Kilnenny, Australia, Jelionienė S. Darien, Ill., Jasienė J.N.N. London, Conn., Jokubilienė E., Delhi, Ont., Juozaitienė M., Wasaga Beach, Ont., Juzėnienė E., Oakville, Ont., Juzumienė M. Toronto, Ont., Kaminskienė K. Toronto, Ont., Kasperavičienė B. Mississauga, Ont., Keršienė D. Toronto, Ont., Koppienė L. Woodhaven, N.Y., Kriaučiūnienė S. Highland, Ind., Laansoo N. Barrie, Ont., Lapienienė V. Delhi, Ont., Lengnikienė E. Hamilton, Ont., Liaudinskienė B. Detroit, Mich., Merkevičienė M. Omaha, Nebr., Meškauskienė E. Chicago, Ill., Milišauskienė M. Kenosha, Wisc., Mitalienė O. Toronto, Ont., Morkūnienė I. Toronto, Ont., Ottienė V. Toronto, Ont., Pajarskienė O. Hamilton, Ont., Pareštienė B. Hamilton, Ont., Poderienė A. Southfield, Mich., Kun. J. Pragulbickas, Elizabeth, N.J., Raudienė M. Chicago, Ill., Renkauskienė T. Toronto, Ont., Rudokienė B. Tillsonburg, Ont., Ruslienė J. Toronto, Ont., Rūtenienė V. Hyannis, Mass., Sekonienė T. Wasaga Beach, Ont.,

Sėmienė G. Glenroy, Australia, Šėrgalienė S. Weston, Ont., Šimaitienė J. Chicago, Ill., Šimukėnaitė B. Grand Rapids, Mich., Skardienė E. Sault St. Marie, Ont., Šlapelytė J. Los Angeles, Cal., Sodaitis T. Chadstone, Australia, Stankaitienė M. Delhi, Ont., Steponavičienė S., Sunshine, Australia, Studney M. Scarborough, Ont., Stravinskienė B. Chicago, Ill., Sudžiuvienė D. Cicero, Ill., Surkan, V. Penticton, B.C., Svetulevičienė O. Keswick, Ont., Trečiokienė G. Union, N.J., Uksienė M. Pasadina, Cal., Vadopelienė B. Westchester, Ill., Vaičiaitienė S. Toronto, Ont., Vaškevičienė A. Toronto, Ont., Vindašienė E. Delhi, Ont., Vindašienė E. Aylmer, Ont., Vyšniauskienė G. Toronto, Ont., Žaldokienė A. Calgary, Alta., Zemaitienė I. Islington, Ont., Ziminskienė O. Winnipeg, Man., Zimnickienė S. Toronto, Ont., Žitkevičienė J. Moonee Ponds, Australia.

ŽURNALUI AUKOJO:

\$25.00 — Merkevičienė M. Omaha, Nebr.
\$10.00 — Craig A. Willowdale, Ont., Jančiauskienė A.N. Geelong, Australia, N. Pr. Seserys, Toronto, Ont.,
\$5.00 — Dėdinienė E. Brooklyn, N.Y., Juozaitienė M. Wasaga Beach, Ont., Kaminskienė K. Toronto, Ont., Koppienė L. Woodhaven, N.Y., Kriaučiūnienė S. Highland, Ind., Milišauskienė M. Kenosha, Wisc., Pakalnis A. Richmond Hill, N.Y., Polteraitienė M. Detroit, Mich., Kun. J. Pragulbickas, Elizabeth, N.J., Virbalienė V. Omro, Wisc., Virškienė K. West Palm Beach, Fla., Žilienė A. Toronto, Ont., Ziminskienė, Winnipeg, Man.
\$4.00 — Burkschat J. Toronto, Ont.,
\$3.00 — Denianė V. Chicago, Ill., Tocilauskienė V. Chicago, Ill.
\$2.00 — Bajorūnienė M. Southfield, Mich., Balčiūnienė B. Boliver, Ohio, Chepulis R. Middle Village, N.Y., Dėdinienė V. Worcester, Mass., Duncienė J. Southfield, Mich., Frejerienė E. Grand Rapids, Mich., Grigelienė A. St. Leonard, Que., Grybienė V. Toronto, Ont., Jasiulevičienė M. Cicero, Ill., Juškienė L. Kenosha, Wisc., Kamaitienė D. Hamilton, Ont., Kumeta P. Worcester, Mass., Kundrotienė V. Pigeon, Mich., Kuzmienė P. London, Ont., Macnirienė B. Chicago, Ill., Maskoliūnienė M. Santa Monica, Cal., Minkevičienė R. Chicago, Ill., Šimkienė P. Toronto, Ont., Skučienė M. Toronto, Ont., Šukevičienė K. Toronto, Ont., Trečiokienė A. Santa Monica, Cal., Vydienė E. Kennebunkport, Maine, Žebrauskienė V. Toronto, Ont.,
\$1.00 — Budzinauskienė B. Waterbury, Conn.

PRENUMERATORIŲ DĖMESIUI

1. Pašto išlaidų sumažinimui prenumeratų mokesčio paraginimų kortelės bus siuntinėjamos visoms be išimčių. Kurios prenumeratas yra sumokėjusios, taip pat bendradarbės ir gaunantieji mainais prašom į tuos paraginimus nekreipti dėmesio.

2. Prenumeratų pakaitavimai bus siunčiami tik asmeniškai prašančiom.

3. Labai prašom keičiant adresą pridėti ir senąjį, nes pasitaiko turinčių tuos pačius vardus ir pavardes.

ADMINISTRATORĖ